

**RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)**

dokonanej w dniach 22-23 listopada 2017 r.

na kierunku „turystyka przyrodnicza”

prowadzonym

na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach

Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Warszawa, 2017

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: **prof. dr hab. Bożena Obmińska-Mrukowicz, członek PKA**

członkowie:

1. dr hab. Anna Bąkiewicz - ekspert PKA

2. dr hab. Krystyna Dwucet - ekspert PKA

3. mgr Agnieszka Socha-Woźniak- ekspert ds. postępowania oceniającego

4. Paweł Adamiec- ekspert ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *turystyka przyrodnicza* prowadzonym na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przeprowadzona została z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na powyższym kierunku studiów.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz oceny losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych. Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu wizytującego.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	turystyka przyrodnicza
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszary nauk: - przyrodniczych, 40% ECTS; liczba ECTS 40 - społecznych, 35% ECTS, liczba ECTS 42 - rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, 25% ECTS, liczba ECTS 30.
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	dziedziny nauk (i dyscypliny naukowe): - o Ziemi (dyscyplina naukowa geografia); - społecznych (dyscypliny naukowe: pedagogika, socjologia) oraz ekonomicznych (dyscyplina naukowa ekonomia) - leśnych (dyscyplina naukowa leśnictwo) oraz rolniczych (dyscyplina naukowa zootechnika)
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	4 semestry- 120 pkt. ECTS
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	-
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	magister
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	12
Liczba studentów kierunku	41
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	1500

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	w pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	w pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	w pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	w pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	wyróżniająca
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	w pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	w pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium

Ad. 1.1

Kierunek *turystyka przyrodnicza* na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu został uruchomiony w roku akademickim 2014/15 i jest jedynym takim kierunkiem w Polsce. W odniesieniu do kierunków o zbliżonym profilu należy podkreślić kompleksowość programu kształcenia przy zachowaniu specyfiki właściwej dla kierunków o zbliżonym zakresie, tj. turystyki i rekreacji, agroturystyki czy turystyki religijnej - kierunków oferowanych na innych uczelniach w Polsce. Uwzględniono tu zarówno zagadnienia ogólne, jak i specyficzne dla tego rodzaju turystyki przy zachowaniu solidnej podbudowy teoretycznej. Kierunek ma profil ogólnoakademicki i jest realizowany w formie studiów stacjonarnych II stopnia. Ze względu na brak kandydatów jak dotychczas nie zdołano na tym kierunku uruchomić studiów w formie niestacjonarnej. Kierunek ma charakter interdyscyplinarny i został przyporządkowany do obszaru nauk przyrodniczych (dziedzina: nauki o ziemi, dyscyplina: geografia) 40% ECTS; nauk społecznych (dziedzina: nauki społeczne, dyscyplina: pedagogika i socjologia; dziedzina: nauki ekonomiczne, dyscyplina: ekonomia) 35% ECTS; oraz nauki rolnicze, leśne i weterynaryjne (dziedzina: nauki leśne, dyscyplina: leśnictwo; dziedzina: nauki rolnicze, dyscyplina: zootechnika) 30% ECTS. Podczas studiów studenci mają możliwość zdobycia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych związanych ze zróżnicowaną tematyką turystyki przyrodniczej. Program kształcenia daje podstawy do identyfikowania i interpretowania zjawisk związanych z ruchem turystycznym o określonym profilu, jak również do prowadzenia badań i rozwiązywania problemów związanych z tymi zjawiskami. Zasadniczym celem kształcenia jest zdobycie kompetencji do budowania oferty turystycznej z uwzględnieniem specyfiki turystyki przyrodniczej. Absolwent wizytowanego kierunku powinien być przygotowany do pracy zarówno w jednostkach administracji obszarów chronionych, władzach lokalnych, punktach informacji turystycznej, obiektach turystycznych, biurach podróży, w tym również w ramach własnej działalności gospodarczej.

Koncepcja kształcenia na kierunku *turystyka przyrodnicza* jest zgodna zarówno ze strategią Uczelni (Uchwała nr 345/2016 Senatu UPP), jak również Wydziału (Uchwała 12/7/2016 Rady Wydziału). W w/w dokumentach kładzie się nacisk na jakość kształcenia w oparciu o najnowsze osiągnięcia nauki, z uwzględnieniem potrzeb współczesnej gospodarki, w tym głównie rynku pracy. Wziąwszy pod uwagę dynamiczny rozwój turystyki, w tym również turystyki specjalistycznej, koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku dobrze wpisuje się w aktualne wymogi konkurencyjności na rynku pracy. Po ukończeniu studiów studenci są przygotowani do prowadzenia prac badawczych. Ich aktywność naukowa w trakcie studiów realizuje się w ramach przygotowania pracy dyplomowej oraz w ramach kół naukowych i we współpracy badawczej z wykładowcami ocenianego kierunku. Kształcenie na kierunku *turystyka przyrodnicza* opiera się w znacznej mierze na dotychczasowych, ponad dwudziestoletnich doświadczeniach Jednostki, która ma w swej ofercie studia pokrewne w zakresie agroturystyki.

Program kształcenia na ocenianym kierunku powstał głównie w oparciu o dorobek własny Wydziału przy uwzględnieniu najnowszych koncepcji wypracowanych w kraju i zagranicą, w tym głównie tendencji do rozwoju turystyki specjalistycznej (przyrodniczej, kulinarnej, religijnej, etc.). Tematyka zajęć jest integralnie związana z problematyką badań prowadzonych na Wydziale. Ponad 70% zajęć jest prowadzonych w oparciu o badania własne wykładowców co umożliwia uwzględnienie w planach rozwoju koncepcji kształcenia postępu w dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi. Przy konstruowaniu programu kształcenia korzystano m.in. z doświadczeń naukowców z AWF w Poznaniu i Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego. Wykorzystano również standardy kształcenia dla kierunku „turystyka i rekreacja” dla studiów II stopnia. Spośród dorobku uczelni zagranicznych przydatne okazały się doświadczenia Lakehead University w Kanadzie. Generalnie rzecz ujmując jednak umiędzynarodowienie procesu kształcenia ma niewielki zasięg i ogranicza się w zasadzie do korzystania z piśmiennictwa o zasięgu międzynarodowym. Zagadnienia omawiane na poszczególnych zajęciach są prezentowane z uwzględnieniem interdyscyplinarnego charakteru nauczanych przedmiotów. Potwierdzili to studenci na spotkaniu z ZO, którzy podkreślali fakt, iż takie ujęcie poszczególnych zagadnień jest w znacznej mierze wynikiem reakcji wykładowców na zainteresowania studentów ocenianego kierunku.

Ważnym elementem procesu kształcenia jest duża elastyczność kształcenia, która jest realizowana głównie poprzez zajęcia do wyboru oferowane w wymiarze 37% ogólnej liczby godzin. Zajęcia te oferowane są w pakietach – po dwa do wyboru. Porównanie zajęć do wyboru pokazuje, że studenci wybierający dowolny pakiet zajęć mają możliwość uzyskania podobnych efektów kształcenia, chociażby dlatego, że ta sama tematyka może być prezentowana w języku polskim lub angielskim.

Integralnym elementem programu studiów są zajęcia realizowane w terenie. Mają one na celu uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kompetencji uzyskanych w trakcie zajęć w salach wykładowych i dają możliwość poznawania rzeczywistych przypadków ilustrujących zagadnienia teoretyczne omawiane na innych zajęciach.

Koncepcja programu kształcenia była konsultowana z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi (m.in. przedstawicielami parków narodowych, biur turystycznych i władz lokalnych). Obecnie władze Jednostki przygotowują korektę programu kształcenia, w której uwzględnione zostaną nie tylko nowe regulacje prawne, ale również doświadczenia trzech pierwszych lat funkcjonowania ocenianego kierunku.

Ad. 1.2

W Jednostce prowadzącej oceniany kierunek realizowane są badania naukowe umiejscowione w obszarach, do których został przyporządkowany kierunek *turystyka przyrodnicza*. Katedra Turystyki Wiejskiej odpowiedzialna za większość modułów realizowanych na ocenianym kierunku prowadzi obecnie badania w ramach projektu na podtrzymanie potencjału naukowego nr. 508.538.02 nt. „Turystyka przyrodnicza jako nowa – stara forma podróżowania”.

Badania mają zróżnicowany charakter, odzwierciedlający interdyscyplinarny charakter kierunku studiów. W obszarze nauk społecznych realizowane badania dotyczą głównie wykorzystania narzędzi marketingowych w turystyce, przedsiębiorczości, społecznej odpowiedzialności biznesu i edukacji przyrodniczej. Badania w dziedzinie nauk o ziemi dotyczą głównie ekoturystyki, oddziaływania ruchu turystycznego na środowisko przyrodnicze i funkcjonowania stref chronionych. Znaczące prace badawcze w obszarze nauk przyrodniczych są realizowane na tematy związane z florą i fauną, jako obiektami zainteresowania turystów. W sumie badania prowadzone w Jednostce stanowią solidną podstawę koncepcji kształcenia, obejmują zdecydowaną większość zagadnień uwzględnionych

w programie studiów i umożliwiają osiągnięcie efektów w zakresie pogłębionej wiedzy, właściwych dla studiów II stopnia.

Niektóre zadania badawcze są realizowane przy współudziale studentów, jako badacze lub przedmiotu badań. Studenci uczestniczyli wielokrotnie w konferencjach dedykowanych młodym badaczom, jak również w regularnych konferencjach naukowych. Na przykład, w czerwcu 2016 roku studenci zaprezentowali na konferencji organizowanej przez Wydział wyniki swoich badań nt. promocji wielkopolskiej turystyki wiejskiej w mediach społecznościowych. Artykuł przygotowany w oparciu o te badania ukazał się w monografii pt. *Ekonomiczne i marketingowe aspekty rozwoju turystyki wiejskiej*. W 2017 roku praca magisterska pt. „Geocaching w powiecie poznańskim jako innowacyjna forma odkrywania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego” została wyróżniona w V edycji Konkursu o Nagrodę Marszałka Województwa Wielkopolskiego.

Wysoki poziom badań realizowanych przez Jednostkę prowadzącą oceniany kierunek znajduje swoje odzwierciedlenie w publikacjach, również w czasopiśmie zagranicznych, w tym z Impact Factor, co przyczyniło się do uzyskania przez Wydział kategorii A ocenie parametrycznej przeprowadzonej w 2017 roku.

Na spotkaniu z ZO PKA wykładowcy zgodnie stwierdzili, że program kształcenia jest zgodny z profilem prowadzonych na Wydziale badań. Dzięki temu wykładowcy mają możliwość wykorzystywania własnych badań w programach nauczania, określania tematyki prac badawczych, jak również modyfikowania treści w zależności od aktualnie prowadzonych prac badawczych. Studenci na spotkaniu z ekspertami PKA również potwierdzili, że prowadzący zajęcia w dużej mierze korzystają z wyników własnych badań na zajęciach i angażują studentów do badań.

Ad.1.3

Efekty kształcenia na kierunku *turystyka przyrodnicza* zostały określone w Uchwale nr 140/2014 Senatu UPP z dn. 29.01.2014. Kierunkowe efekty kształcenia pozostają w ścisłej relacji z obszarowymi efektami kształcenia w ramach KRK i odnoszą się do nauk przyrodniczych, społecznych oraz rolniczych, leśnych i weterynaryjnych. Struktura efektów w podziale na wiedzę, kompetencje i umiejętności jest następująca: 20-19-9. W efektach kształcenia uwzględniono zarówno nauki społeczne i humanistyczne, jak również znajomość języka obcego. Koncepcja efektów obejmuje również zdobywanie umiejętności badawczych w zaawansowanym stopniu (TP_2AW01 – ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę na temat specyfiki przedmiotowej i metodologicznej turystyki, zna i rozumie interdyscyplinarny charakter badań w turystyce przyrodniczej; TP_2AW10 - ma pogłębioną wiedzę na temat pozyskiwania i prezentowania danych statystycznych i innych technik pozyskiwania informacji oraz ogólnych i szczegółowych metod poznawczych stosowanych w badaniach naukowych; TP_2AU01 – posiada umiejętność prowadzenia pracy badawczej w zakresie turystyki przyrodniczej w formie raportu, analizy lub sprawozdania; TP2A_U03 – przygotowuje pisemne opracowania problemu naukowego w oparciu o studium literatury i wyniki badań, z zastosowaniem powszechnie przyjętych zasad pisania prac naukowych; TP2A_U04 – prawidłowo stawia hipotezy badawcze i potrafi dokonać ich statystycznej weryfikacji, potrafi opracować odpowiednie narzędzia i przeprowadzić badania empiryczne) oraz kompetencji społecznych potrzebnych na rynku pracy (TP2_K01 – rozumie potrzebę doksztalcania się przez całe życie w zakresie interdyscyplinarnej problematyki związanej ze studiowanym kierunkiem; TP2_K02 – przejawia potrzebę ukierunkowanego doksztalcania i samodoskonalenia w zakresie wykonywanego zawodu). Efekty kształcenia zostały opisane z wykorzystaniem terminologii właściwej dla poziomu 7 KRK, w sposób spójny i czytelny. Efekty kierunkowe zostały prawidłowo odniesione do efektów obszarowych we wszystkich trzech obszarach, do których przypisano oceniany kierunek studiów. Wśród efektów kształcenia znajdują się w większości

efekty odnoszące się do dyscyplin, które Senat wskazał, czyli geografia, pedagogika, socjologia, ekonomia, leśnictwo i zootechnika., jako te do których odnoszą się efekty kształcenia. Dorobek pracowników naukowych w tej dyscyplinie jest wystarczający dla spełnienia warunku minimum kadrowego.

Analiza sylabusów do modułów realizowanych w ramach programu kształcenia oraz matrycy efektów kształcenia wskazuje na pokrycie wszystkich efektów kierunkowych przez efekty realizowane w ramach poszczególnych modułów. Ocena treści zawartych w sylabusach wykazała, że przypisane każdemu modułowi efekty (z reguły po 2 w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) prawidłowo odniesiono do efektów kierunkowych. Wykazano przy tym spójność modułowych efektów kształcenia z kierunkowymi efektami kształcenia dla ocenianego kierunku *turystyka przyrodnicza* oraz spójność i czytelność całego systemu formułowania i osiągania poszczególnych kategorii efektów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest zgodny ze strategią Uczelni i Wydziału, ma precyzyjnie opisaną sylwetkę absolwenta, jest zorientowany na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego i umożliwia zdobycie wiedzy, kompetencji i umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Koncepcja kształcenia ma charakter nowatorski i opiera się w znacznej części na dorobku naukowym własnej kadry. Unikalny charakter kierunku jest wprost pochodną specyficznej konfiguracji badań naukowych prowadzonych w Jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów. Efekty kształcenia są ściśle związane z kwalifikacjami kadry naukowej i stanowią spójny zespół kwalifikacji, możliwych do uzyskania przez absolwentów. Osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia jest w pełni możliwe zarówno dzięki spójnej koncepcji kierunku, zawartości modułów, jak również stosowanym metodom weryfikacji efektów osiągniętych przez studentów.

Dobre praktyki

brak

Zalecenia

- Należy wskazać jako dyscyplinę do której odnoszą się efekty kształcenia również dyscyplinę – nauki o zarządzaniu.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Ad.2.1

Studia II stopnia na kierunku *turystyka przyrodnicza* trwają 4 semestry, w trakcie których student jest zobowiązany uzyskać 120 punktów ECTS. Program studiów obejmuje 3000 godzin, z czego 1500 w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim. 900 godzin realizowanych jest w formie wykładów i ćwiczeń a 600 to inne zajęcia prowadzone przez nauczycieli, w tym zajęcia terenowe.

Formy zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku są zróżnicowane i adekwatne do założonych efektów kształcenia. W realizacji programu studiów metody aktywizujące studentów takie jak ćwiczenia audytoryjne oraz seminaria obejmują 560 godzin, co stanowi 37% całości godzin dydaktycznych. Stosowanymi formami aktywizacji jest na przykład przygotowanie prezentacji multimedialnej lub referatu. W programie studiów tylko jeden przedmiot (socjologia czasu wolnego) odbywa się tylko w formie wykładu.

W czasie wizytacji zespołu oceniającego PKA podział punktów ECTS w semestrach był następujący: 29-31-30-30, czyli na I semestrze do niezbędnego minimum brakowało 1 punktu ECTS. Uchwałą z dnia 24.11.2017 Rada Wydziału skorygowała to uchybienie, także obecnie na każdym semestrze student ma uzyskać 30 punktów ECTS.

Moduły kierunkowe składające się na program kształcenia zostały prawidłowo wyodrębnione. Zarówno ich wymiar godzinowy, mierzony liczbą punktów ECTS nakład pracy niezbędny do osiągnięcia zakładanych modułowych efektów kształcenia, jak i sekwencja modułów składają się na spójną całość adekwatną do koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku. Przeporządkowanie punktów ECTS do poszczególnych modułów zostało przeprowadzone prawidłowo i odzwierciedla rzeczywisty nakład pracy studenta, zarówno w kontakcie z nauczycielem, jak i pracy własnej. Analiza sylabusów nie wykazała żadnych nieprawidłowości w tym zakresie. Wykłady do wyboru zaplanowano w wymiarze odpowiednio w semestrach godzin: 199-191-198, co odpowiada łącznie 22 punktom ECTS, a łącznie z pracą dyplomową 44 punkty, czyli zgodnie z przepisami powyżej 30% ogółu. Zajęcia do wyboru są połączone we wzajemnie uzupełniające się pary. Dzięki temu bez względu na wybór pakietu studenci mają możliwość uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Na pierwszym semestrze wprowadzono również proseminarium a w trzech kolejnych semestrach studenci przygotowują pracę dyplomową w ramach seminarium. Dzięki stosowanym formom zajęć i metodom kształcenia, również w ramach konsultacji, warsztatów i zajęć terenowych, studenci otrzymują rzetelne wsparcie ze strony prowadzących zajęcia w zakresie rozwoju samodzielności i autonomiczności. Studenci obecni na zebraniu z ZO PKA podkreślali umiejętności wykładowców prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku w tym zakresie. W programie studiów nie uwzględniono zajęć specjalnościowych. W ramach studiów nie ma zajęć z wychowania fizycznego ani praktyk zawodowych.

Dobór treści programowych realizowanych w ramach poszczególnych modułów jest prawidłowy i stanowi spójną całość odpowiadającą zakładanym efektom kształcenia. Do kluczowych treści zamieszczonych w opisach modułów kształcenia należą: środowiskowe uwarunkowania i konsekwencje rozwoju turystyki (realizacja efektów: TP2A_W02 – „ma poszerzoną wiedzę o bioróżnorodności i jej znaczeniu doła rozwoju turystyki przyrodniczej” oraz TP2A_W02 „ma pogłębioną wiedzę na temat gospodarowania przestrzenią i możliwości ochrony terenów cennych dla turystyki ze względu na wartości przyrodnicze, kulturowe i funkcjonalne”) oraz funkcjonowanie przedsiębiorstw turystycznych (odpowiednio TP2A_W08 „ma pogłębioną wiedzę na temat zastosowania instrumentów marketingu w turystyce”). Treści programowe uwzględniają one całokształt aktualnego stanu wiedzy zarówno w zakresie turystyki przyrodniczej, jak i innych zagadnień uwzględnionych w programie kształcenia. Ze względu na autorski charakter koncepcji kształcenia dobór treści opiera się w znacznym stopniu na unikalnych badaniach własnych realizowanych w Jednostce prowadzącej oceniany kierunek. Badania te mieszczą się w trzech obszarach do których przyporządkowano oceniany kierunek, przy czym ich profil jest ukierunkowany na kwestie związane bezpośrednio z koncepcją kształcenia na kierunku „turystyka przyrodnicza”. Tym samym, znaczna część modułów jest oparta na badaniach własnych Jednostki (przedmioty takie jak: ekoturystyka, fundusze UE dla turystyki, zielone przedsiębiorstwo turystyczne, akwaturystyka, dzikie zwierzęta/ptaki jako walor turystyki przyrodniczej, tourism planning and development/the culinary heritage, marketing w turystyce, funkcja turystyczna obszarów chronionych, regiony

turystyczne, produkt turystyczny, turystyka zrównoważona) łącznie 68 punktów ECTS, czyli ponad 50%.

Sekwencja przedmiotów, z uwzględnieniem warunków wstępnych, jest uzasadniona zawartością treści i zakładanymi efektami kształcenia i umożliwia realizację celów kształcenia. Na spotkaniu z zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że pozytywnie oceniają zestaw i układ przedmiotów, w tym również zaproponowany przez Wydział układ modułów zajęć do wyboru. W jednym przypadku, gdy sekwencja przedmiotów początkowo była zdaniem studentów niewłaściwa władze Jednostki na wniosek studentów dokonały stosownych zmian.

Zajęcia do wyboru i wykłady monograficzne są realizowane we wszystkich semestrach, natomiast większość przedmiotów kierunkowych jest realizowana w trzech pierwszych semestrach. Dzięki temu student ma możliwość poświęcenia znacznej części pracy własnej w IV semestrze na przygotowanie pracy dyplomowej. Liczebność grup studenckich na wykładach, ćwiczeniach, zajęciach terenowych i seminariach jest adekwatna do zarówno do form kształcenia, jak i zakładanych efektów kształcenia. Grupy są stosunkowo nieliczne, również na skutek stosunkowo niewielkiej liczby studentów na kolejnych latach studiów.

Stosowane są zróżnicowane metody dydaktyczne, również aktywizujące studentów (prezentacje, referaty, projekty, ekspertyzy), w tym te związane z zaangażowaniem studentów w badania naukowe realizowane w Jednostce prowadzącej oceniany kierunek. Zdecydowana większość wykładów jest wspierana prezentacjami multimedialnymi. Na ocenianym kierunku nie wykorzystuje się metod kształcenia na odległość.

Podczas hospitacji ćwiczeń w trakcie wizytacji ZO stwierdzono, że w szerokim zakresie wykorzystywane są tu prezentacje multimedialne przygotowane przez studentów, jako jedna z form prac etapowych. Wydaje się, że redukcja wykorzystania tej metody, przy zachowaniu jej w minimalnym koniecznym zakresie, mogłaby się odbyć z pożytkiem dla studentów, dla których przydatność tego typu metod jest ograniczona w porównaniu z dostępnym szerokim wachlarzem metod dydaktycznych.

Harmonogram zajęć przewiduje równomierny rozkład wykładów i ćwiczeń w tygodniu z zachowaniem odpowiedniej długości zajęć i przerw między nimi. Osoby obecne na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie wypowiedziały się co do planu zajęć, który w ich mniemaniu pozwala na podjęcie pracy zarobkowej i innych aktywności pozauczelnianych, zajęcia odbywają się jedynie przez dwa dni w tygodniu.

Sylabusy modułów są opracowane dla wszystkich przedmiotów wg jednego wzoru obowiązującego na Uczelni. Zgodnie z zaleceniami władz UPP sylabus nie powinien być dłuższy niż dwie strony A4, ma zatem formę dość uproszczoną, ale zawiera wszystkie niezbędne informacje. Treści programowe zostały ujęte łącznie dla wykładów i ćwiczeń. Informacje zawarte w sylabusach są przejrzyste. Liczba godzin przewidziana w sylabusach jest odpowiednia do prezentowanych treści oraz metod dydaktycznych i umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Zarówno treści programowe, jak również literatura w znacznej części odpowiadają badaniom własnym prowadzonym przez pracowników naukowo-dydaktycznych Jednostki prowadzącej oceniany kierunek. Literatura w podziale na podstawową i uzupełniającą pochodzi w zdecydowanej większości z okresu po 2000 roku. Dzięki współpracy międzynarodowej realizowanej przez wykładowców w treściach modułów szeroko uwzględniana jest tematyka międzynarodowego ruchu turystycznego.

W ramach nauki języka obcego oferuje się studentom do wyboru lektorat lub wykłady w języku angielskim. Studenci ocenianego kierunku na spotkaniu z zespołem oceniającym stwierdzili, że jakość kształcenia na lektoratach jest zbyt niska, a ponadto narzekali, że nie wprowadzono możliwości nauczania języków obcych na różnych poziomach w zależności od zaawansowania wiedzy studentów. Ponadto, w świetle obowiązujących przepisów studenci

powinni mieć możliwość wyboru języka obcego i osiągać określone efekty w ramach lektoratów.

Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z ZO PKA wyrazili opinię, iż metody kształcenia sprzyjają ich aktywizacji. Z perspektywy studentów realizacja licznych prezentacji oraz projektów, pomaga wykorzystać wiedzę zdobytą podczas zajęć dydaktycznych w praktyce. Oprócz wcześniej wymienionych elementów, mocną stroną jest również możliwość uczestnictwa w licznych zajęciach terenowych, które mogą być poszerzane o wyjazdy zaproponowane przez samych studentów. Sami prowadzący są również otwarci na urozmaicanie treści programowych o tematy uzupełniające wiedzę studentów, które w swoim założeniu mają wyspecjalizować tę grupę w różnych aspektach związanych z turystyką.

Studenci wskazali na możliwość wprowadzenia do programu studiów dodatkowych zajęć, które z perspektywy osiągania przez nich kierunkowych efektów kształcenia byłyby istotne. W poprzednich latach akademickich studenci wnioskowali o uzupełnienie programu studiów o konkretne zajęcia, co jednostka uczyniła.

Korzystanie przez studenta z indywidualnego trybu kształcenia, dostosowanego do jego zainteresowań naukowych, bądź wynikającej z sytuacji życiowej jest określone odpowiednimi przepisami Regulaminu Studiów. Studenci korzystają w praktyce z zaproponowanych rozwiązań, co pozwala im m.in. podejmować pracę zawodową w trakcie trwania studiów. Ponadto, są oni na bieżąco informowani o strukturze prac oraz o wszystkich wymaganiach formalnych związanych z istnieniem systemów antyplagiatowych.

Ad.2.2

Analiza sylabusów pozwala na stwierdzenie, że treści omawiane na zajęciach oraz sposoby weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji studentów pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W szczególności metody weryfikacji efektów obejmujących udział studentów w badaniach uwzględniają zarówno złożony charakter tematyki związanej z turystyką, jak również konkretne umiejętności niezbędne do realizacji określonych zadań badawczych w dziedzinie turystyki i obejmują obok przygotowania pracy dyplomowej również projekty, referaty i prezentacje. Obsada zajęć na ocenianym kierunku jest prawidłowa i uwzględnia zarówno stopnie i tytuły naukowe, jak również najnowszy dorobek naukowy wykładowców.

Przy pracach etapowych stosuje się zróżnicowane metody weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia. Z reguły jeden moduł jest zaliczany na podstawie zestawu metod z procentowym udziałem poszczególnych sprawdzianów wiedzy, takich jak: kolokwia pisemne, testy, egzaminy pisemne z pytaniami otwartymi, egzaminy ustne, prace semestralne, projekty, prezentacje multimedialne, dyskusje moderowane i oceniane przez wykładowcę. Często stosowana łączna punktacja i zaliczanie wykładów i ćwiczeń. Zgodnie z ogólnoakademickim profilem studiów formy weryfikacji efektów kształcenia wymagają od studentów nie tylko znajomości określonych treści, ale również umiejętności samodzielnego organizowania badań, wnioskowania, przy zastosowaniu zróżnicowanych metod badawczych. Ponadto, prezentowane treści są weryfikowane z szerokim uwzględnieniem weryfikacji kompetencji społecznych, co stanowi o znacznej przydatności kształcenia z punktu widzenia oczekiwań rynku pracy.

W weryfikowanych pracach dyplomowych zwraca uwagę dobre przygotowanie metodologiczne magistrantów, znajomość bieżącej literatury, również zagranicznej oraz poprawne wnioskowanie. Tematyka prac dyplomowych jest zgodna z programem kształcenia.

Wszyscy wykładowcy oferują możliwość konsultacji, studenci nie zgłaszali problemów związanych z dostępnością wykładowców czy możliwości uzyskania odpowiedniego indywidualnego wsparcia ze strony wykładowców. Studenci są zgodni, że wykładowcy są dostępni dla studentów nie tylko na zajęciach, ale również podczas konsultacji, chętnie i

fachowo pomagają studentów w osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia. Studenci nie zgłaszali żadnych zastrzeżeń odnośnie obiektywności oceny prac etapowych. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wyrazili opinię, iż stosowane metody oceniania umożliwiają im uzyskanie informacji zwrotnej na temat stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. System oceniania jest zrozumiały i porównywalny dla wszystkich studentów. Studenci wyrazili swoją pozytywną opinię co do przejrzystości oraz rzetelności stosowanych metod oceniania. Uczestnicy spotkania z ZO PKA potwierdzali wyniki analiz przeprowadzonych przez ZO w trakcie wizytacji (na podstawie dokumentów i rozmów z władzami jednostki i opiekunami kierunku), że prowadzący seminaria magisterskie są otwarci na propozycje magistrantów co do tematów prac oraz na ich dopasowywanie do indywidualnych zainteresowań słuchaczy, co potwierdza dobrą współpracę na tej linii. Ponadto, są oni na bieżąco informowani o strukturze prac oraz o wszystkich wymaganiach formalnych związanych z istnieniem systemów antyplagiatowych. Studenci są informowani o kryteriach oceny i metodach prowadzenia zajęć przez swoich nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach. Ponadto wiedzę w tym zakresie uzyskują również z sylabusów, które w opinii studentów są zbieżne z informacjami podawanymi przez nauczycieli akademickich. Ponadto studenci po uzyskaniu oceny mogą otrzymywać informację zwrotną od nauczycieli akademickich podczas konsultacji, które są zorganizowane w dogodnych dla studentów terminach. Studenci ocenianego kierunku angażują się w badania naukowe we współpracy z wykładowcami prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku. Badania są prowadzone głównie przez studentów zrzeszonych w kołach naukowych. Badania mają zróżnicowaną tematykę, w całości związaną bezpośrednio z badaniami prowadzonymi w Jednostce i związanymi z tematyką turystyki przyrodniczej i spójną z koncepcją kształcenia przyjętą na ocenianym kierunku.

Ad.2.3

Zasady rekrutacji na wizytowanym kierunku zostały określone w Uchwale nr 10/2/2016 Rady Wydziału Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach z dn. 26.02.2016. Zgodnie z tymi regulami tworzona jest lista rankingowa kandydatów z uwzględnieniem średniej ze studiów I stopnia oraz oceny na dyplomie. $\frac{3}{4}$ miejsc zostało zarezerwowanych dla absolwentów studiów I stopnia o kierunku pokrewnym, tj. turystyka i rekreacja, turystyka, gospodarka turystyczna, krajoznawstwo i turystyka historyczna oraz tych którzy uzyskali na studiach I stopnia nie mniej niż 20% punktów ECTS z obszaru nauk przyrodniczych lub nauk społecznych lub nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych. Pozostała $\frac{1}{4}$ miejsc jest dostępna dla absolwentów kierunków pokrewnych i pozostałych licencjuszy, przy czym obowiązuje ich egzamin wstępny z geografii turystycznej oraz podstaw turystyki. Zwraca uwagę spójność reguł rekrutacji, z jednoczesnym brakiem równości szans dla kandydatów. Ze względu na stosunkowo niewielką liczbę kandydatów w relacji do limitu miejsc, jak dotychczas jednokrotnie przeprowadzono egzamin wstępny dla 3 kandydatów, z których wszyscy zostali przyjęci na studia.

W opinii studentów kryteria postępowania rekrutacyjnego nie umożliwiają odpowiedniego doboru kandydatów na wizytowany kierunek studiów. Wątpliwości budzą kryteria rekrutacyjne, a konkretnie branie pod uwagę średniej ocen ze studiów I stopnia. Z perspektywy studentów, co jest poparte opiniami osób obecnych podczas spotkania z ZO takie kryterium nie sprzyja porównywalności kandydatów na etapie rekrutacji, ze względu na zróżnicowane wymagania jednostek prowadzących studia I stopnia.

Akty regulujące zasady rekrutacji, prawa i obowiązki studenta, reguły oceniania, zaliczania poszczególnych etapów studiów, przechowywania prac etapowych i dyplomowych oraz dokumentowania postępu prac studentów obowiązują na poziomie Uczelni i są dostępne na stronie internetowej Jednostki. Regulamin studiów określa warunki studiowania i obowiązki studentów (Uchwała nr 251/2015 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie: regulaminu studiów Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu).

Zgodnie z tym dokumentem warunki zaliczania poszczególnych modułów są określane przez kierownika modułu, zamieszczane w sylabusach publikowanych na stronie Wydziału oraz podawane studentom do wiadomości na początku zajęć.

Zasady konstruowania prac dyplomowych i dyplomowania zostały przedstawione w sposób czytelny i kompletny i stanowią dla magistrantów przydatne narzędzie w procesie przygotowania pracy dyplomowej („Ogólne zasady przygotowywania prac dyplomowych o charakterze eksperymentalnym na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu”, maj 2014 roku oraz „Szczegółowe informacje dotyczące dyplomowania”). Uchwała nr 284/2015 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie: organizacji potwierdzania efektów uczenia się określa zasady zaliczanie efektów osiągniętych poza Uczelnią.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów został opracowany prawidłowo z jednym tylko uchybieniem odnoszącym się do niewystarczającej liczby ECTS na I semestrze studiów. To ostatnie zostało skorygowane (Uchwała Rady Wydziału z dnia, 24.11.17), obecnie na każdym semestrze jest realizowana prawidłowa wymagana liczba punktów ECTS.

Moduły i przewidywane w nich efekty kształcenia są spójne z zakładanymi kierunkowymi efektami kształcenia i umożliwiają ich osiągnięcie przez studentów.

Stosowane formy kształcenia oraz metody weryfikacji kształcenia są w zasadzie prawidłowe. System sprawdzania i oceniania studentów obejmuje prace etapowe, zaliczenia modułów i proces dyplomowania i stanowi spójną całość.

Reguły rekrutacji są precyzyjnie określone. Jednak przewidziana w regulaminie konieczność selekcji kandydatów (1/4 naboru) w drodze egzaminów wstępnych, w porównaniu z wolnym dostępem absolwentów określonych kierunków rodzi ryzyko nierównego traktowania kandydatów.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

- Należy podnieść jakości kształcenia w zakresie języków obcych.
- Należy zintensyfikować działania w kierunku umiędzynarodowienia kształcenia na ocenianym kierunku.
- Należy zmodyfikować reguły rekrutacji z uwzględnieniem absolwentów poszczególnych kierunków studiów I stopnia.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Ad. 3.1

W czerwcu 2002 r. Senat Uniwersytetu Przyrodniczego przyjął Uchwałę w sprawie wprowadzenia systemu wewnętrznej oceny o doskonalenie jakości kształcenia. Wewnętrzny

system zapewnienia jakości kształcenia (WSZJK) obejmuje m.in.: projektowanie i zatwierdzanie programów kształcenia, weryfikowanie efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, ocenę zajęć dydaktycznych dokonywaną przez studentów, wnioski z monitorowania kariery zawodowej absolwentów, wnioski z badania oczekiwań pracodawców i zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz działania w zakresie zapobiegania i wykrywania plagiatów. System podlega doskonaleniu i jest dostosowywany do zmieniających się uwarunkowań prawnych.

Zasady Systemu dotyczące projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu kształcenia określały: Uchwała Senatu UP z grudnia 2011 r. w sprawie wytycznych dla rad wydziałów dotyczących tworzenia programów kształcenia oraz Zarządzenie Rektora z lutego 2012 r. w sprawie wzoru wniosków rad wydziałów, stanowiących podstawę do podjęcia przez Senat uchwał o określenie efektów kształcenia, utworzenie kierunków studiów lub wnioskowania o uprawnienia do prowadzenia kierunku studiów. Obecnie jest to Uchwała Senatu z czerwca 2015 r. w sprawie wytycznych dla rad wydziałów dotyczących tworzenia programów studiów.

Efekty kształcenia dla kierunku *turystyka przyrodnicza* przyjęte zostały przez Radę Wydziału, a następnie zatwierdzone Uchwałą Nr 140/2014 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu ze stycznia 2014 r. Dotychczas nie były zmieniane.

Przy tworzeniu programu kształcenia kierunku *turystyka przyrodnicza* wzięli również udział interesariusze zewnętrzni - utworzenie kierunku opiniowali m.in. przedstawiciele Biura Turystyki Przyrodniczej „Dudek”, a także Polskiej Organizacji Turystycznej, Departamentów Sportu i Turystyki oraz Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Na tej podstawie wprowadzono dwa przedmioty do wyboru *Turystyka zrównoważona w gminie* oraz *Zasady ekorozwoju w gminie*. Program kształcenia dla wizytowanego kierunku zaopiniowany był przez Samorząd Studencki. W procesie wprowadzania zmian w programach kształcenia biorą też udział kierownicy poszczególnych przedmiotów (na bieżąco opiniujący koncepcję i program kształcenia) oraz członkowie Kierunkowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia na kierunku *turystyka przyrodnicza* (KZdsJK), w którego skład wchodzi zarówno interesariusze wewnętrzni (nauczyciele akademicy, studenci- po 1 z każdego roku studiów), jak i przedstawiciele otoczenia (prezes Wielkopolskiego Towarzystwa Agroturystyki i Turystyki Wiejskiej, właściciel gospodarstwa „Chata Miłkowska”, dyrektor Biura Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej oraz z-ca dyrektora ds. Ochrony Przyrody Wielkopolskiego Parku Narodowego). Największy wpływ na ostateczny kształt zmian przekazanych w drodze konsultacji mają jednak zawsze nauczyciele akademicy. W wyniku ostatnich działań doskonalących wprowadzono w planie i programie studiów modyfikacje polegające m.in. na zmianie sekwencji przedmiotów, wprowadzeniu nowych przedmiotów (np. *Fauna obszarów chronionych*), aktualizacji liczby punktów ECTS (*Funkcja turystyczna obszarów chronionych*) oraz zmianie liczby godzin ćwiczeń dla przedmiotu do wyboru (*Dziki zwierzęta lub Ptaki jako walor przyrodniczy w turystyce*).

Interesariusze zewnętrzni mają wpływ na doskonalenie i realizację programu kształcenia również w zakresie współorganizacji staży zawodowych, współpraca dydaktyczna obejmuje również zajęcia terenowe. Instytucje wspierają studentów przy opracowywaniu prac dyplomowych (np. Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Millenium), przedstawiciele otoczenia prowadzą również zajęcia na wizytowanym kierunku studiów (np. z przedmiotów: *Turystyka osób niepełnosprawnych na obszarze Wielkopolskiego Parku Narodowego, Narciarstwo zjazdowe jako forma rekreacji i jego wpływ na środowisko*). Wsparcie ma też działające w ramach wizytowanego kierunku studenckie koło turystyczne AgroTur.

We współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, w tym absolwentami kierunku odbywają się cyklicznie na Wydziale otwarte wykłady „Praktyka nauce”, w trakcie których zaproszeni goście prezentują studentom m.in. miejsca i możliwości pracy. Dotychczas dla studentów

wizytowanego kierunku studiów odbyło się sześć takich spotkań z interesariuszami (m.in. z przedstawicielami firm: Fundacja Olandia, Folwark Konny Hermanów, Winnica „Łukasz”, Palmiarnia Poznań, Biuro Podróży KulTour.pl, Centrum Turystyki Kulturowej TRAKT).

Bieżące monitorowanie oraz okresowy przegląd programu kształcenia na ocenianym kierunku odbywa się zgodnie z Zarządzeniem Rektora UP z sierpnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia procedury oceny programu kształcenia. Uczestnikami powyższego procesu są: Kierunkowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (KZdsJK), w tym studenci i interesariusze zewnętrzni, nauczyciele akademicki, Prodziekani ds. studiów oraz członkowie Rady Wydziału Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach. Załączniki procedury oceny programów kształcenia stanowią: karta procedury, wykaz przedmiotów (modułów) podlegających ocenie, protokół oceny programu przedmiotu na podstawie sylabusu (karty przedmiotu), raport oceny programu kształcenia dla kierunku studiów oraz instrukcja oceny programu kształcenia na kierunku studiów. Monitorowanie i okresowy przegląd programów kształcenia uwzględniający jego ocenę na wizytowanym kierunku studiów należy do zadań KZdsJK, nauczycieli akademickich, Prodzieków ds. studiów oraz Rady Wydziału. Ocenie podlegają efekty kształcenia, treści programowe, sekwencje przedmiotów, formy i specjalności kształcenia, specjalności dyplomowania. W programie kształcenia uwzględniana jest ocena zajęć dydaktycznych sformułowana w ankietach studenckich oraz ocena studiów przez absolwentów bezpośrednio po ich ukończeniu. Monitorowanie dotyczy też doboru kadry zaangażowanej w proces kształcenia na wizytowanym kierunku studiów, współpracę z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi (m.in. poprzez zajęcia terenowe) oraz stosowanie procedury oceny programu kształcenia (ocena programów przedmiotów na podstawie sylabusów).

Opracowany przez KZdsJK raport okresowej oceny programu kształcenia (zawierający zalecenia i rekomendacje) przedstawiony jest Prodziekowi ds. studiów, który w porozumieniu z Wydziałową Komisją ds. Studiów przygotowuje prezentowany następnie przed Radą Wydziału plan działań korygujących.

W efekcie działań monitorujących stwierdzono m.in. nieprawidłowości w sylabusach (np.: brak efektów kierunkowych, niewłaściwą liczbę godzin pracy własnej studenta oraz w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim, niezgodności w liczbie godzin wynikającej z pkt. ECTS). W rekomendacjach zalecono uzupełnienie efektów, oraz korektę wymiaru godzin).

Studenci będący interesariuszami wewnętrznymi mają wpływ na doskonalenie programu kształcenia oraz warunków i form jego realizacji poprzez uczestnictwo w ankietyzacji dotyczącej oceny jakości zajęć dydaktycznych oraz oceny nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów. Badanie przeprowadzane jest w formie elektronicznej po każdym semestrze. W 2016 r. zmieniony został wzór ankiety. W ramach badania studenci oceniają nauczycieli akademickich i zajęcia w skali 2-5, gdzie 2 oznacza ocenę negatywną, a 5 ocenę bardzo dobrą. Ponadto studenci mogą zaznaczyć N, co oznacza „nie mam zdania, nie wiem”. W kwestionariuszu ankiety znajduje się 5 pytań, a ponadto miejsce na wypowiedź otwartą, w szczególności w przypadku ocen skrajnych (bardzo dobrej i negatywnej). Pytania zamieszczone w ankiecie dotyczą: przygotowania nauczyciela akademickiego do zajęć; sprecyzowanych przez niego wymagań wobec studentów (warunków zaliczenia, programu zajęć, efektów kształcenia, punktów ECTS itp.); organizacji zajęć i wykorzystania czasu (zastosowanych pomocy dydaktycznych, punktualności, powielania treści, w tym innych przedmiotów); obiektywności i rzetelności oceniania wiedzy i umiejętności studenta oraz uprzejmości i życzliwości nauczyciela akademickiego wobec studentów. Na podstawie wyników ankiet udostępnionych podczas wizytacji można stwierdzić, że w większości oceny były pozytywne. Podczas badania zostały jednak zauważone przez studentów nieprawidłowości, których usunięcie w trakcie działań naprawczych rekomendował KZdsJK.

Ocenę studencką uwzględnia się w ocenie i modyfikacji programu kształcenia, a także w cyklicznie prowadzonej ocenie okresowej nauczycieli akademickich.

Analiza programów kształcenia prowadzona jest również w oparciu o wypełniane przy odbiorze dyplomu - Ankiety oceny studiów bezpośrednio po ich ukończeniu. Dla 87% absolwentów wizytowanego kierunku program studiów spełnił oczekiwania, dla 74 % program pozwolił uzyskać podstawowe umiejętności praktyczne niezbędne w przyszłej pracy zawodowej oraz umożliwił nabycie kompetencji społecznych (dla 94%). Ankietowani mieli jednak zastrzeżenia do nauczania języków obcych (73%) oraz zajęć praktycznych (60%). W odpowiedzi na wyniki ankiet KZdsJK rekomendował zwrócenie uwagi na organizację zajęć w terenie wraz z prowadzącymi zajęcia oraz z praktykami zawodu, a także uświadomienie studentom kwestii ponoszenia ewentualnej odpłatności za wyjazdy dodatkowe. Zauważono też, że problem kształcenia języków obcych podnoszony był wielokrotnie, ponieważ studenci co roku zwracają uwagę na słabość tego aspektu. Absolwenci poproszeni byli również o wymienienie w pytaniu otwartym najbardziej i najmniej przydatnych z punktu widzenia przyszłej pracy zawodowej treści programowych (przedmiotów). KZdsJK następnie rekomendował przeprowadzenie rozmów z osobami prowadzącymi przedmioty określone przez absolwentów jako mniej przydatne. Absolwenci wnosili również o więcej programów komputerowych związanych z turystyką.

Dotychczas Wydział nie miał możliwości doskonalenia programu kształcenia w oparciu o wyniki z ogólnouczelnianego monitoringu losów zawodowych absolwentów kierunku „turystyka przyrodnicza”, ponieważ prowadzony przez Biuro Karier uczelniany monitoring skierowany jest do absolwentów po 3 i 5 latach od ukończenia studiów i nie objął jeszcze absolwentów wizytowanego kierunku *turystyka przyrodnicza* (1. rocznik absolwentów wizytowanego kierunku pojawił się w 2016 r.). Do badania opinii absolwentów na temat różnych aspektów procesu kształcenia, w tym programu kształcenia stosowana jest ankieta, która w ubiegłym roku została udoskonalona (Zarządzenie Rektora z czerwca 2016 r., poprzednio obowiązywało Zarządzenie Rektora z czerwca 2013 r.). Na podstawie obowiązującej ankiety absolwenci mają możliwość oceny programu kształcenia oraz warunków studiowania w skali 1-5, co więcej w ramach pytań otwartych wypowiadają się na temat przydatności treści kształcenia z punktu widzenia przyszłej pracy zawodowej, mają możliwość wskazania treści kształcenia, które należałoby udoskonalić w celu ich dostosowania do potrzeb rynku pracy, a także zamieszczenia innych uwag i sugestii o ukończonych studiach. Na ocenę programu kształcenia składa się 11 pytań, dotyczących: zadowolenia z wyboru kierunku studiów; spełnienia oczekiwań przez program kształcenia; programu kształcenia, czy umożliwił nabycie kompetencji przydatnych w przyszłej pracy zawodowej, takich jak: umiejętność samokształcenia, pracy w zespole, rozwiązywania problemów, komunikowania się itp.; kadry akademickiej, czy spełniła oczekiwania; poziomu nauczania języka obcego; treści kształcenia, czy powtarzały się w ramach poszczególnych przedmiotów; jakości polecanych materiałów dydaktycznych; liczby zajęć praktycznych np. laboratoriów, ćwiczeń terenowych; udziału w praktykach zawodowych; nadzoru ze strony opiekuna pracy dyplomowej.

Prace związane z monitorowaniem programów kształcenia są weryfikowane na podstawie sprawozdań cząstkowych sporządzanych przez Kierunkowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, przygotowujący raporty z analizy ankiet oceny zajęć dydaktycznych, z hospitacji zajęć, z analizy ankiet oceny studiów bezpośrednio po ich ukończeniu, protokoły oceny programu przedmiotu na podstawie sylabusu, raport oceny programu kształcenia. KZdsJK wykonując czynności zgodne z procedurami monitoruje na bieżąco jakość kształcenia, a wnioski stanowią podstawę doskonalenia programu kształcenia. W procesie tym biorą udział także przedstawiciele studentów oraz interesariuszy zewnętrznych poprzez ich udział w pracach Zespołu.

Na podstawie wyników sporządzonych przez KZdsJK analiz Rada Wydziału zatwierdza realizowany plan działań korygujących i naprawczych, który prezentowany jest Dziekanowi i na posiedzeniu Rady Wydziału pod koniec każdego roku akademickiego. Raporty z funkcjonowania WSZJK przekazywane są Prorektorowi ds. Studiów. Sprawozdanie z działania uczelnianego systemu jakości kształcenia za poprzedni rok akademicki prezentowane są na posiedzeniu Senatu Uczelni.

Zgodnie z opinią studentów należy stwierdzić, iż mają oni wpływ na projektowanie programów kształcenia. Studenci uczestniczą w pracach odpowiednich zespołów odpowiedzialnych za jakość kształcenia, a także Radzie Wydziału.

Studenci uczestniczą w monitorowaniu i okresowym przeglądzie programów kształcenia oraz ocenie osiągnięcia przez nich efektów kształcenia. Prace Zespołu są podsumowywane w corocznych raportach, publikowanych na stronie internetowej i dostępnych dla studentów. Informacje podawane na stronie internetowej w tym zakresie są bardzo szczegółowe, wskazując na konkretne uwagi studentów kierowane w odniesieniu do zajęć. Zwrotność ankiet nie jest jednak wysoka, pomimo tego studenci pozytywnie oceniają przygotowany dla nich formularz. W ramach kierunku studiów dobrze funkcjonują nieformalne mechanizmy odnoszące się do działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, oparte na współpracy samorządu studentów z władzami dziekańskimi.

Ad. 3.2.

W trakcie oceny wizytowanego kierunku studiów stwierdzono działanie WSZJK w zakresie przeglądu zasobów informacyjnych, a w szczególności zapewniania poszczególnym grupom interesariuszy publicznego dostępu do informacji. Akty ogólnouczelniane tj. Zarządzenia Rektora Uniwersytetu, Uchwały Senatu oraz regulaminy znajdują się na stronie internetowej Uczelni w części przeznaczony dla studentów, w zakładce repozytorium dokumentów. Do monitorowania programów oraz warunków kształcenia, a także do pozyskiwania opinii studentów i absolwentów wykorzystuje się narzędzia informatyczne. Działaniem systemowym jest bieżąca weryfikacja wykorzystywanych źródeł informacji, które stanowią: strona internetowa Uczelni i Wydziału, a w szczególności system informatyczny Wirtualny Dziekanat zapewniający udostępnianie studentom istotnych informacji. W ramach podjętych działań doskonalących strona internetowa Uczelni została w ostatnim czasie zmodernizowana i jest na bieżąco uzupełniana.

Informację na temat zasad oraz metod weryfikacji oceny efektów kształcenia przekazują studentom na pierwszych zajęciach nauczyciele akademicy prowadzący przedmiot. Studenci poprzez stronę internetową Wydziału mają zapewniony dostęp do: planów studiów (od 2014/2015 do 2076/2018), sylabusów poszczególnych przedmiotów (wraz z określeniem rodzajów zajęć i wymiarem godzinowym, celem przedmiotu, metodami dydaktycznymi, efektami kształcenia i metodami ich weryfikacji oraz treściami kształcenia), przedmiotów do wyboru oraz ponadobowiązkowych, kierunkowych efektów kształcenia - dostępna jest stosowna Uchwała Senatu zatwierdzająca efekty kształcenia przyjęte dla kierunku *turystyka przyrodnicza*, informacje o procesie dyplomowania, organizacji toku studiów, a także działalności Koła Naukowego Turystyki „AgroTur” oraz programie „Studiujesz- praktykuj Sylabusy dostępne są również poprzez Wirtualny Dziekanat Zintegrowanego Systemu Informatycznego HMS. Na stronie internetowej Wydziału zamieszczony jest ponadto skład osobowy komisji działających na Wydziale, w tym Kierunkowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia na kierunku Turystyka przyrodnicza. Dostępny jest także obowiązujący w Uczelni spis procedur i dokumentów obejmujących działanie WSZJK i UKdsJK, oraz zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się. Na internetowej Uczelni znajduje się ponadto m.in.

Regulamin studiów, informacja nt. organizacji roku akademickiego, legitymacji, ubezpieczeń, domów studenckich, pomocy materialnej oraz wsparcia dla studentów niepełnosprawnych

Z informacji uzyskanych podczas wizytacji wynika, że ze studentami wizytowanego kierunku odbywają się na Wydziale semestralne spotkania z opiekunami poszczególnych lat studiów, podczas których omawiane są bieżące sprawy związane z przebiegiem studiów oraz realizacją programu studiów. Przekazywana jest także informacja nt. możliwości kontaktu (telefonicznego, mailowego oraz osobistego) z opiekunem.

Ze studentami pierwszego roku studiów odbywają się także spotkania szkoleniowe, podczas których przekazywana jest ponadto informacja na temat organizacji roku akademickiego, struktury organizacyjnej Wydziału oraz organizacji procesu dydaktycznego. Studenci mają możliwość zgłoszenia uwag i nieprawidłowości w zakresie dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego poprzez przedstawicieli w Samorządzie Studenckim, Kierunkowym Zespole ds. Jakości Kształcenia oraz Radzie WMWiNoZ. Wydział prowadzi ponadto stronę na portalu społecznościowym Facebook. W ramach działającego na Wydziale Koła Naukowego AgroTur odbywają się spotkania studentów z praktykami.

Poziom zadowolenia z dostępu do informacji oceniany jest w ramach WSZJK przez absolwentów poprzez ankietę oceny studiów bezpośrednio po ich ukończeniu. W ankiecie tej zamieszczone jest pytanie dotyczące oczekiwań do funkcjonowania strony internetowej Uczelni/Wydziału pod względem dostępności informacji w zakresie planów studiów, aktualnych komunikatów, Wirtualnego Dziekanatu Z analizy udostępnionego podczas wizytacji raportu z ankietyzacji przeprowadzonej na kierunku po raz pierwszy wynika, że ponad 90 % respondentów działanie Internetu oceniło jako satysfakcjonujące, podobnie funkcjonowanie strony internetowej Uczelni/ Wydziału. Dostęp do literatury specjalistycznej dla 80 % absolwentów był wystarczający.

W opinii studentów Jednostka zapewnia im dostęp do informacji obejmujących treści, które są związane z procesem kształcenia, harmonogramami zajęć, organizacją roku akademickiego, zajęć dydaktycznych. Jednostka zapewnia publiczny dostęp do aktualnych informacji na stronie www. Oprócz informacji związanych z procesem dydaktycznym, znajdują się tam m.in informacje o organizowanych konkursach, wystawach i prelekcjach. Miejscem publikacji informacji z życia Wydziału jest również wydziałowy profil Facebook, na którym zamieszczane są na bieżąco istotne informacje i komunikaty. W opinii studentów wprowadzone rozwiązania są skuteczne w kontekście zapewniania dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia. Z perspektywy studentów można również stwierdzić, iż informacje są aktualne i kompleksowe.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu obejmuje wszystkie formy kształcenia i obszary ważne dla jakości kształcenia, w tym dotyczące projektowania, zatwierdzania i monitorowania efektów kształcenia. Zapewniony jest udział kadry akademickiej oraz studentów w procesie określania efektów kształcenia; prowadzona współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym zapewnia udział w powyższym procesie interesariuszy zewnętrznych. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia monitoruje się stopień osiągania zakładanych efektów kształcenia. Monitorowanie programu kształcenia prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia. Podejmuje się systematyczne działania umożliwiające ocenę przyjętych sposobów weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć. Ścisła współpraca z interesariuszami zewnętrznymi umożliwia monitorowanie oczekiwań rynku pracy, co pozwala na doskonalenie programu kształcenia. Dotychczas brak jest wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów będących

podstawą oceny rynkowej przydatności efektów kształcenia i ich doskonalenia, bowiem pierwsi absolwenci kierunku pojawili się w roku akademickim 2016/2017. Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej oraz zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie kształcenia i realizacji procesu kształcenia prowadzonego na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach. Ocena publicznego dostępu do informacji prowadzona jest w Uczelni, a także na Wydziale, co pozwala podjąć skuteczne działania służące podnoszeniu jego jakości, w oparciu o potrzeby odbiorców.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

- Zaleca się zwiększenie skuteczności działań w zakresie monitorowania procesu kształcenia na wizytowanym kierunku studiów w szczególności w zakresie minimum kadrowego, obsady zajęć dydaktycznych, programu kształcenia.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Ad.4.1

Kierunek *turystyka przyrodnicza* realizowany na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach o profilu ogólnoakademickim, jako studia II stopnia został przyporządkowany do trzech obszarów wiedzy, tj.: nauk społecznych (dziedziny nauk ekonomicznych, dyscypliny ekonomia oraz dziedziny nauk społecznych dyscypliny pedagogika i socjologia), nauk przyrodniczych (dziedziny nauk o Ziemi, dyscypliny geografia) oraz nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych (dziedziny nauk leśnych dyscypliny leśnictwo i dziedziny nauk rolniczych dyscypliny zootechnika).

Zajęcia na kierunku „turystyka przyrodnicza” prowadzone są przez 19 nauczycieli akademickich, w tym, ośmiu doktorów habilitowanych, 10 doktorów i jednego magistra inżyniera.. W skład minimum kadrowego ocenianego kierunku wchodzi 12 osób, w tym sześciu pracowników samodzielnych i sześciu doktorów. Zatem został spełniony warunek minimum kadrowego określony w § 13 oraz §14 ust.1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131) w zakresie: liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, zatrudnienia ich w Uczelni, a także wymiaru prowadzonych zajęć dydaktycznych.

Wśród osób zaproponowanych do minimum kadrowego: sześć reprezentuje obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, w tym dwie dziedzinę nauk leśnych dyscyplinę leśnictwo, 4 - dziedzinę nauk rolniczych, przy czym jedną dyscyplinę rybactwo, dwie dyscyplinę zootechnikę, jedną agronomię, zaś obszar nauk przyrodniczych, dziedzinę nauk o Ziemi, dyscyplinę geografii reprezentują dwie osoby i dwie osoby obszar nauk społecznych dziedzinę nauk ekonomicznych dyscyplinę ekonomia oraz jedna obszar nauk społecznych, dyscyplinę socjologię. Nie zidentyfikowano przedstawiciela nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, ale nie jest to wymóg bezwzględny – w minimum kadrowym nie muszą być

przedstawiciele wszystkich wskazanych dyscyplin. Nauczyciele akademicy (3 osoby) reprezentujący inne dziedziny i dyscypliny wiedzy niż te, do których odnoszą się efekty kształcenia (nauki biologiczne, biologia oraz nauki rolnicze, dyscyplina agronomia i rybactwo), posiadają również dorobek naukowy odpowiadający zakładanym efektom kształcenia, w obszarze nauk przyrodniczych, dziedzinie nauk o Ziemi, dyscyplinie geografia oraz nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomia i mogą być zaliczeni do minimum kadrowego tego kierunku studiów. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe, odpowiada wymogom określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim. Wskazuje jednak na dominację pracowników naukowych reprezentujących obszar nauk rolniczych. Większość pracowników wchodzących w skład minimum kadrowego kierunku „turystyka przyrodnicza”, wywodzi się z własnej kadry.

Reasumując należy stwierdzić, iż nauczyciele akademicy zaliczeni do minimum kadrowego kierunku *turystyka przyrodnicza*, a także pozostali nauczyciele prowadzący zajęcia na tym kierunku studiów posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarach wiedzy wskazanych dla kierunku i dyscyplin naukowych do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Dorobek ten, zgodnie z Raportem samooceny wraz z załącznikami i dodatkowymi informacjami zebranymi podczas wizytacji ocenianego kierunku, znajduje potwierdzenie w dorobku publikacyjnym nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, a także w dorobku pozostałych nauczycieli (siedem osób), przy czym należy zauważyć, iż aktualny dorobek naukowy powiązany z tematyką turystyczną reprezentowany przez samodzielnych pracowników nauki jest stosunkowo skromny. Jednak jak nas poinformowano celem wzmocnienia dorobku naukowego powiązanego z turystyką przyrodniczą, pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, w tym stanowiących minimum kadrowe, w dniu 27 listopada br. Kolegium Dziekańskie podjęło decyzję o sfinansowaniu przygotowania i druku publikacji naukowej w formie monografii pt. „Determinanty rozwoju turystyki przyrodniczej”, która ma być wydana w wydawnictwie Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Pracownicy Wydziału prowadzą zaawansowane badania w dziedzinach nauk rolniczych (biotechnologia, zootechnika), biologicznych (biologia), leśnych (leśnictwo), a z racji utworzenia kierunku *turystyka przyrodnicza* również badania w dziedzinach nauk o Ziemi (dyscyplina geografia), społecznych (socjologia) i ekonomicznych (ekonomia). Badania obejmują różnorodną tematykę, co jest m.in. związane ze specyfiką kierunku, jej interdyscyplinarnym charakterem i wynikającymi z tego prowadzonymi zajęciami. Badania te dotyczą w szczególności ekoturystyki, turystyki wiejskiej, turystyki wodnej, uzdrowiskowej, kulturowej, geoturystyki, agroturystyki i agrobiznesu, ochrony przyrody i zrównoważonego rozwoju, a także oddziaływania turystyki na środowisko przyrodnicze.

Wyniki badań kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku studiów są publikowane w renomowanych periodykach, m.in. takich jak: *Tourism Economics*, *Tourism Management*, *Journal of Sustainable Tourism*, *Animal Science*, *Ekonomia i Środowisko*, *Polish Journal of Ecology*, *Turyzm*, *Ekonomiczne problemy turystyki*. Ponadto regularnie prezentowane są wyniki prowadzonych badań na konferencjach naukowych w kraju i zagranicą. W latach 2013-2017 Wydział zorganizował dwie cykliczne konferencje związane z turystyką (w 2016 i 2017). Kolejna konferencja nt. „Agroturystyka i obszary przyrodnicze” odbędzie w 2018 roku, a jej współorganizatorem będzie Wielkopolski Park Narodowy. Warto również podkreślić, iż na ocenianym kierunku prowadzone są zajęcia w języku angielskim, (jako moduły do wyboru) w tym przez pracowników stanowiących minimum kadrowe (np. *Tourism culinary heritage* i *Tourism product*). Poza tym pracownicy stanowiący minimum kadrowe wykazali się

umiejętnościami w zakresie przygotowania kursu *Tourism in rural areas* w ramach programu ERASMUS+.

Można zatem stwierdzić, iż grupa nauczycieli akademickich, zaliczonych do minimum kadrowego, a także pozostali nauczyciele prowadzący zajęcia ma odpowiednie podstawy merytoryczne do prowadzonych zajęć dydaktycznych na kierunku *turystyka przyrodnicza* i spełnia warunki zapisane w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Kompleksowość i różnorodność struktury kwalifikacji, zakresu i specyfiki dorobku naukowego/ oraz doświadczenia w prowadzeniu badań naukowych kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku, zapewnia możliwość osiągnięcia przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku i realizacji programu studiów,

Liczba studentów w roku akademickim 2016/2017 na ocenianym kierunku na studiach II stopnia stacjonarnych, wynosiła 41 osób, stąd też stosunek liczby nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego do liczby studentów wynosi: 1:3,4 i w pełni spełnia kryteria określone w Dz. U. z 30.09. 2016 r., rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, ustawy z 26.09 2016 r. poz. 1596.

Ad. 4.2

Kadra ocenianego kierunku studiów posiada odpowiednie kwalifikacje naukowo-dydaktyczne, oraz dorobek naukowy, co zapewnia właściwą realizację programu studiów. Przydzielanie zajęć dydaktycznych bazuje na zgodności dorobku naukowego nauczyciela akademickiego z przedmiotem. Zajęcia na wizytowanym kierunku prowadzą także pracownicy innych wydziałów Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, jak Wydziału Ekonomiczno-Społecznego, Nauk o Żywności i Żywieniu oraz Wydziału Leśnego. Obsada zajęć dydaktycznych jest w wystarczającym stopniu powiązana z dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich. Osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne, w tym zaliczone do minimum kadrowego charakteryzują się umiejętnościami i osiągnięciami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, prowadzą także odpowiednią liczbę godzin, spełniają zatem stawiane im wymogi formalne i merytoryczne. Obsada zajęć dydaktycznych, a w tym zgodność dorobku naukowego i kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia ze studentami w ramach poszczególnych modułów zajęć, są zgodne z efektami kształcenia, treściami tych modułów, a w większości przypadków także z dyscypliną naukową, z którą są powiązane, - zgodność dorobku naukowego w dyscyplinie danego nauczyciela akademickiego a prowadzonym przedmiotem jest zachowana m.in. w następujących przedmiotach” *Społeczna odpowiedzialność biznesu*” (jest prowadzony przez nauczyciela reprezentującego nauki społeczne, dyscyplinę naukową ekonomię),”*turystyka wędkarska*”, „*akwaturystyka*”, „*fauna obszarów chronionych*” (prowadzi przedstawiciel nauk rolniczych, dyscypliny zootechnika), *regiony turystyczne* (prowadzi przedstawiciel nauk przyrodniczych, dziedzina nauk o Ziemi, dyscyplina geografia).

Wiele elementów kształcenia realizowanych na kierunku zawiera treści bazujące na wynikach badań własnych i ma charakter autorski. Treści kształcenia są systematycznie aktualizowane.

Ad. 4.3

Działalność nauczycieli akademickich (naukowa, dydaktyczna, organizacyjna, kształcenie kadr naukowych) jest oceniana przez Wydziałową Komisję Oceniającą na podstawie arkusza oceny okresowej nauczycieli zgodnie z zasadami określonymi w Uczelni dostosowanymi do zmieniających się uwarunkowań prawnych. W ocenie pracy dydaktycznej, w ramach systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, biorą też udział studenci w procesie ankietyzacji. Wyniki ankietyzacji studentów oraz innych elementów oceny nauczycieli są systematycznie i szczegółowo omawiane na posiedzeniach Rady Wydziału. Władze Wydziału w celu doskonalenia jakości kształcenia i zapewnienia odpowiednich kadr dla turystycznych

kierunków wyodrębniły w swojej strukturze organizacyjnej Katedrę Turystyki Wiejskiej. Poprzez to realizowana polityka kadrowa prawidłowo wpływa na dobór kadry i zasady zatrudnienia. Ze względu na specyfikę prowadzonych badań przez pracowników Katedry Turystyki Wiejskiej, przewody habilitacyjne mogą być realizowane na innych uczelniach w Polsce w różnych obszarach wiedzy. Do 2021 roku przewiduje się realizację trzech postępowań habilitacyjnych z dziedziny nauk ekonomicznych (SGGW w Warszawie oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), postępowań dotyczących szeroko pojętej turystyki przyrodniczej (Uniwersytet Łódzki) oraz jednego postępowania z zakresu zarządzania turystyką wiejską (Uniwersytet Warszawski). Pracownicy Wydziału mogą podnosić swoje kompetencje dydaktyczne w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, który przewiduje wyjazdy na staże dydaktyczne – dwu lub czterotygodniowe.

Na podstawie przeprowadzonej wizytacji, analizy dokumentów oraz rozmów z nauczycielami akademickimi ZO PKA stwierdził, iż Jednostka dba o prawidłowy dobór kadry, kreuje warunki motywujące do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i doskonalenia kadry, stara się o zapewnienie jej rozwoju, a także prowadzi kompleksową i wieloaspektową ocenę jakości kadry, z uwzględnieniem osiągnięć dydaktycznych i naukowych, jak również wykorzystuje wyniki oceny z hospitacji, oraz wnioski z oceny dokonywanej przez studentów, jako podstawę doskonalenia kadry oraz prowadzonej polityki kadrowej. Opinie studentów o nauczycielach uwzględniane w ankietach oceniających zajęcia, wskazują, że kadra ocenianego kierunku legitymuje się pozytywną oceną okresową. Wszyscy nauczyciele uzyskali wysokie noty za działalność dydaktyczną, w tym bardzo dobre oceny studentów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka spełnia wymogi dotyczące liczby oraz struktury kwalifikacji naukowych nauczycieli akademickich tworzących minimum kadrowe na studiach II stopnia na kierunku *turystyka przyrodnicza*.

Liczba i dorobek naukowy oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich (w tym minimum kadrowego oraz innych osób prowadzących zajęcia ze studentami), pozwala na właściwe obsadzenie poszczególnych zajęć oraz zapewnia realizację programu kształcenia i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Realizowaną w Jednostce politykę kadrową w wystarczającym stopniu charakteryzuje dbałość o prawidłowy dobór, rozwój i doskonalenie zespołu pracowników, z uwzględnieniem oceny jakości kadry.

Dobre praktyki

brak

Zalecenia

- Zaleca się ciągle motywowanie pracowników do łączenia aktywności dydaktycznej z działalnością badawczą,

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Wydział Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach prowadzi szeroką współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w szczególności z organizacjami i przedsiębiorcami zajmującymi się różnymi aspektami turystyki. Są to m.in.: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, Wielkopolskie Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki, Polska

Federacja Turystyki Wiejskiej, Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna, Lokalna Grupa Działania (LGD) „Sąsiedzi wokół Szlaku Piastowskiego”, LGD „Dolina Baryczy”, LGD „Puszcza Notecka”, Olandia – Kraina Wypoczynku i Konferencji, Centrum Turystyki Kulturowej „Trakt” w Poznaniu, Palmiarnia Poznańska. Ponadto Wydział współpracuje również z jednostkami samorządowymi (Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego, Ministerstwem Sportu i Turystyki, Starostwami Powiatowymi w Szamotułach i Hajnówce, Urzędami Gminy w Szamotułach, Komornikach i Pobiedziskach). Współpraca ta dotyczy opracowywania różnych ekspertyz, a także koncepcji rozwoju turystyki na terenie współpracujących jednostek samorządu. Zapewnia też możliwość projektowania badań studenckich, w tym w zakresie prac dyplomowych i magisterskich.. Poza tym pracownicy Wydziału są członkami kapituł różnych konkursów o tematyce turystycznej, np. konkursu na najlepszą pracę z dziedziny turystyki w woj. wielkopolskim, na najlepszą pracę magisterską z gospodarki turystycznej (Ministerstwo Sportu i Turystyki), czy na najlepszy obiekt turystyki wiejskiej w Wielkopolsce. Ponadto są członkami Rady Naukowej Białowieskiego Parku Narodowego, Parku Narodowego Ujście Warty oraz Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Poznaniu, Rady Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach, Rady Muzeum przy Muzeum Narodowym Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie. Nauczyciele Wydziału brali też udział w opracowaniu Strategii rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim do 2020 roku, razem z pracownikami Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz Akademii Wychowania Fizycznego. Należy też podkreślić, iż najbardziej aktywni we współpracy z otoczeniem zewnętrznym są pracownicy Katedry Turystyki Wiejskiej, która od wielu lat jest członkiem Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej.

W trakcie wizytacji potwierdzono pisemne porozumienia o współpracy m.in. z Wielkopolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego (WODR) w Poznaniu (29.05.2017), Wielopolskim Parkiem Narodowym (9.10.2017) i Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego (9.10.2017). Podpisane porozumienia dotyczą m.in. organizacji przedsięwzięć o charakterze badawczym i informacyjnym, organizacji seminariów, szkoleń, konferencji i konkursów. Przykładem owocnej współpracy jest organizacja staży dla absolwentów w WODR, Pałacu Baborówko koło Szamotuł oraz planowana na czerwiec konferencja, której współorganizatorem będzie WPN.

Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego biorą udział w konsultacjach związanych z tworzeniem efektów kształcenia, ich weryfikacją, a także byli bardzo pomocni w procesie tworzenia wizytowanego kierunku. Opinie pracodawców są wykorzystywane przy modyfikacji programu studiów, przykładem mogą być wprowadzone przedmioty do wyboru takie jak: *Turystyka zrównoważona w gminie* oraz *Zasady ekorozwoju w gminie*.

Istotnym elementem współpracy z otoczeniem są organizowane cykliczne spotkania studentów z pracodawcami (w ramach tzw. spotkań „*Praktyka nauce*”), przybliżające studentom praktyczne aspekty rynku pracy. Do tej pory odbyły się m.in. spotkania na temat: ekoturystyki, przewodnictwa, funkcjonowania biur turystyki, wykorzystania enologii w agroturystyce. Ponadto kilka razy w roku odbywają się spotkania z organizatorami wypraw i przewodnikami (dotyczące np. turystyki ekstremalnej, woluntarystycznej, wypraw do Etiopii, Puerto Rico, USA, Japonii i innych krajów). Poza tym wartym odnotowania jest fakt, iż studenci II roku studiów od ubiegłego roku akademickiego mogą korzystać z programu *Studiujesz – praktykuj*, realizowanego w ramach projektu finansowanego przez NCBR, pozwalającego na odbywanie 3-miesięcznych płatnych staży branżowych (<http://www1.up.poznan.pl/staze/wmwinowz>). Do tej pory wzięło w nim udział 10 studentów (w tym 3 osoby w wyniku odbytego stażu otrzymało pracę). Studenci realizowali staże w następujących instytucjach: Blue Sky Travel sp. z o.o., WODR, Pałac Baborówko, Holiday Service, Stowarzyszenie „Puszcza Notecka”, TUI Centrum Podróży, PURO Hotel, Folwark Konny Hermanów i Starostwo Powiatowe w Międzychodzie.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Należy podkreślić bardzo dobrą i szeroką współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym Wydziału prowadzącego oceniany kierunek. Zakres form współpracy z otoczeniem zewnętrznym jest również bardzo zróżnicowany. Obejmuje on zarówno różne rodzaje działalności pracowników i studentów na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego (np. tworzenie ekspertyz, strategii rozwoju, organizację szkoleń) oraz działalność pracodawców na rzecz ocenianego kierunku studiów, która w bezpośredni sposób kreuje program nauczania, efekty kształcenia, przybliża studentom praktyczne aspekty rynku pracy. Regularnie odbywają się spotkania z przedstawicielami firm i instytucji zewnętrznych, a ich uwagi są omawiane, uwzględniane oraz przekazywane studentom. Studenci w ramach programu **Studiujesz - Praktykuj** mogą korzystać z 3-miesięcznych płatnych staży branżowych.

Interesariusze zewnętrzni są zainteresowani kształceniem absolwentów przygotowanych do wykorzystania środowiska przyrodniczego w sektorze turystycznym, gotowych wejść na rynek pracy z wiedzą i umiejętnościami oczekiwanymi przez pracodawców, co zostało potwierdzone na spotkaniu ZO PKA z przedstawicielami pracodawców.

Dobre praktyki

- Udział studentów w cyklicznych spotkaniach z przedstawicielami lokalnego otoczenia zewnętrznego i organizatorami wypraw, co umożliwia pogłębienie i rozszerzenie wiedzy związanej z kompetencjami absolwenta turystyki przyrodniczej oraz przybliżenie praktycznych aspektów rynku pracy.

Zalecenia

brak

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Umiędzynarodowienie Wydziału rozwija się na różnych płaszczyznach i Władze Wydziału mają świadomość jego znaczenia w procesie kształcenia i rozwoju badań naukowych.

Studenci mają możliwość uczęszczania na zajęcia (wykłady i ćwiczenia) prowadzone w języku angielskim takie jak: *Tourism planning and development*, *The culinary heritage in tourism*, *Water tourism*, *Tourism product*, lub na lektorat z języka niemieckiego. Od 2015 roku mają także możliwość uczestniczenia w wymianie międzynarodowej w ramach programu ERASMUS+. Poza tym Uczelnia przeznaczyła dodatkowe fundusze z Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój, na wsparcie dla wyjeżdżających studentów niepełnosprawnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Nowe możliwości rozwoju naukowego i mobilnego pracowników i studentów daje Porozumienie w sprawie Środkowoeuropejskiego Programu Wymiany Uniwersyteckiej („CEEPUS III”). Studenci są informowani o możliwościach wyjazdu i ofercie współpracujących z Wydziałem uczelni zagranicznych poprzez stronę internetową (<http://www.erasmusplus.up.poznan.pl/pl/uczelnie-partnerskie-studenci>), a także informacje przekazywane są na spotkaniach opiekuna roku ze studentami danego rocznika. Są również zachęcani przez pracowników prowadzących z nimi zajęcia do odbywania części studiów oraz praktyk międzysemestralnych za granicą. Jednak z informacji przekazanych przez Jednostkę wynika, że studenci nie korzystają z tej formy możliwości zdobycia wiedzy i umiejętności w zakresie szeroko pojętej turystyki oraz rozwoju naukowego i kompetencji językowych, a wyjazd jednego studenta zakwalifikowanego w roku akademickim 2016/2017 do programu

ERASMUS+ nie doszedł do skutku. Również znikomy jest udział obcokrajowców na kierunku *turystyka przyrodnicza* – w bieżącym roku akademickim rozpoczęła studia na tym kierunku jedna studentka z Brazylii, posiadająca polskie korzenie. Perspektywy w tym zakresie są jednak obiecujące, ponieważ na kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzonym przez Wydział studiuje obywatele Ukrainy, którzy będą mogli kontynuować naukę na studiach II stopnia, na ocenianym kierunku. Władze Wydziału planują także akcję promującą kierunek na targach edukacyjnych na Ukrainie i Białorusi.

Warto też podkreślić, iż od roku akademickiego 2017/2018 w semestrze letnim w ramach programu ERASMUS+ została przygotowana oferta dla studentów z zagranicy pt. ***Tourism in rural areas***; kurs ten obejmuje zagadnienia związane z rozwojem turystyki przyrodniczej. W przypadku jego uruchomienia zajęcia prowadzić będą nauczyciele wchodzący w skład minimum kadrowego omawianego kierunku.

Jak nas poinformowano studenci kierunku *turystyka przyrodnicza* samodzielnie organizują indywidualne wyjazdy za granicę w celu uzyskania materiałów do pracy dyplomowej; były to m.in. wyjazdy do: Korei Południowej, Chorwacji, Estonii, Meksyku czy USA.

Z raportu samooceny wynika, że kadra naukowa prowadzi współpracę z licznymi ośrodkami zagranicznymi (m.in. w Niemczech, Belgii, Holandii, Czechach, we Włoszech, Francji, Chinach). Ponadto w ostatnich trzech latach odnotowano wzrost liczby wyjazdów zagranicznych pracowników Wydziału, w tym kadry prowadzącej badania z zakresu turystyki. Aktywność publikacyjna owocuje również tym, że pracownicy wykonują recenzje z zakresu turystyki dla renomowanych czasopism: *Tourism Management*, *International Journal of Tourism Research*, *Journal of Travel & Tourism Marketing*.

Zgodnie z opinią studentów dotyczącą przedmiotów prowadzonych w języku angielskim, należy stwierdzić, że w większości przypadków spełniają one oczekiwania studentów, jednakże dość zróżnicowany poziom znajomości języka wpływa znacząco na pewne trudności z przyswojeniem materiału z zajęć. Ponadto warto też podkreślić, iż Jednostka poza prowadzeniem wykładów i ćwiczeń w języku angielskim (jako zajęcia do wyboru) oferuje język niemiecki w formie lektoratu. Jednak w opinii studentów wizytowanego kierunku znacząco osłabia to atrakcyjność programu studiów, a także utrudnia uczestnictwo w programach wymiany międzynarodowej, mimo stwarzania takich możliwości.

Warto też podkreślić, iż doskonalenia wymaga wsparcie dla osób zainteresowanych udziałem w programach wymiany międzynarodowej, które należy rozważyć na szczeblu uczelnianym. Student zainteresowany uczestnictwem w programach wymiany międzynarodowej musi sam wykazać się daleko idącą znajomością instytucji partnerskich, aby powiązać efekty kształcenia studiowanego przez niego kierunku z tymi, które może uzyskać w instytucji partnerskiej. Oznacza to w praktyce, iż brakuje wsparcia w zakresie ewentualnego wskazania kierunków wymiany w odniesieniu do dostosowania ich do uzyskiwanych efektów kształcenia. Wskazane by było rozważenie i wprowadzenie rozwiązań w tym zakresie na szczeblu uczelnianym, a Jednostka powinna dołożyć wszelkich starań aby implementować je wobec swoich studentów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Pomimo bardzo krótkiego funkcjonowania kierunku Wydział stworzył warunki do udziału studentów w międzynarodowych programach mobilności ERASMUS+ oraz wyjazdów na praktyki zagraniczne, do ośrodków naukowych z którymi Uczelnia podpisała stosowne porozumienia. Na uwagę zasługuje finansowe wsparcie studentów niepełnosprawnych i będących w trudnej sytuacji materialnej, wyjeżdżających w ramach programów mobilności.

Ogólnie można stwierdzić, iż umiędzynarodowienie procesu kształcenia na wizytowanym kierunku studiów odbywa się poprzez możliwość uczestniczenia w zajęciach fakultatywnych prowadzonych w języku angielskim lub w lektoracie z języka niemieckiego, a także możliwość

uczestniczenia w programach mobilności Erasmus+ oraz w praktykach zagranicznych. Natomiast udział kadry w umiędzynarodowieniu procesu kształcenia polega na korzystaniu w coraz większym stopniu z wyjazdów zagranicznych, prowadzeniu wykładów do wyboru w języku angielskim oraz na opracowaniu kursu dla obcokrajowców w ramach programu ERASMUS, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w procesie kształcenia.

Dobre praktyki

brak

Zalecenia

- Zaleca się intensyfikację procesu umiędzynarodowienia oraz przeprowadzanie rozmów zachęcających studentów do wyjazdów zagranicznych, m.in. poprzez przedstawianie korzyści płynących z takich wyjazdów oraz większe wsparcie studentów zainteresowanych programami wymiany międzynarodowej.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Ad. 7.1

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu posiada własną szeroką bazę lokalową obejmującą ok. 120 obiektów naukowo – dydaktycznych. Wydział Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach dysponuje bardzo dobrą infrastrukturą, która w pełni umożliwia realizację procesu dydaktycznego na prowadzonym kierunku studiów. Potrzebom dydaktycznym kierunku *turystyka przyrodnicza* służą 3 sale wykładowe (ogólnodostępne na Wydziale) o powierzchni od 82.9 m² do 157.5 m², które oferują od 70 do 164 miejsc, i pełne wyposażenie w sprzęt multimedialny. Ćwiczenia oraz seminaria odbywają się w 16 mniejszych salach o liczbie miejsc od 15 (dwie sale komputerowe) do 38. Sale komputerowe są wyposażone w nowy sprzęt w pełni umożliwiający realizację zajęć wymagających *technologii informatycznej*. W salach ćwiczeniowych znajduje się wyposażenie multimedialne takie, jak projektor audiowizualny, rzutnik, komputer i tablica. Stosunkowo mała liczba studentów sprawia, że mogą oni brać udział w zajęciach w komfortowych warunkach. Ponadto na terenie Uczelni istnieje stały dostęp do sieci *wifi*, z którego studenci mogą korzystać po zalogowaniu się na podstawie tzw. kodu NIU. Na Wydziale planowane jest rozbudowanie platformy e-learningowej oraz jej wykorzystanie podczas realizacji przedmiotu *Marketing w turystyce*.

Dwie sale ćwiczeniowe są wyposażone w mikroskopy, projektory, preparaty oraz eksponaty, co pozwala na prowadzenie niektórych zajęć w formach atrakcyjnych dla studentów oraz umożliwia zapoznanie się z metodyką prowadzenia badań naukowych, w tym również badań prowadzonych przez nauczycieli akademickich uczestniczących w procesie dydaktycznym na ocenianym kierunku. Liczba, powierzchnia oraz wyposażenie sal dydaktycznych są w pełni dostosowane do liczby studentów poszczególnych roczników, a także umożliwia wystarczające zaspokojenie potrzeb dydaktycznych na kierunku *turystyka przyrodnicza*. Baza dydaktyczna dobrze służy rozbudzaniu potrzeb poznawczych studentów i prowadzeniu przez nich badań w ramach prac etapowych oraz dyplomowych. Studenci mają też możliwość uczestniczenia w badaniach naukowych w ramach studenckiego ruchu naukowego. Wydział oferuje też studentom korzystanie z nowoczesnego obiektu Centrum Kultury Fizycznej (6 sal, boisko,

korty tenisowe, siłownia, salki do ćwiczeń) oraz zajęć jazdy konnej w RGD Swadzim z dwiema krytymi ujeżdżalniami.

Pewnym problemem, który jest dobrze znany Uczelni oraz Wydziałowi, jest niepełne dostosowanie obiektów dydaktycznych do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Chodzi głównie o niedostosowanie Biblioteki Głównej do potrzeb studentów z różnymi niepełnosprawnościami. Obecnie likwidowane są bariery architektoniczne w wielu budynkach Uczelni i Wydziału i wprowadzane są liczne udogodnienia dla tej grupy osób (np. dostarczanie materiałów dydaktycznych w formie elektronicznej, na kontakt mailowy oraz-telefoniczny itp.).

Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie oceniali bazę dydaktyczną wykorzystywaną w ramach kształcenia na kierunku „turystyka przyrodnicza” wskazując, że jest ona dostosowana do profilu kierunku i do stosowanych form zajęć dydaktycznych. Taką samą opinię wyrażali też nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku. Zespół Oceniający PKA, którego członkowie zapoznali się z infrastrukturą dydaktyczną służącą potrzebom kształcenia oraz prowadzenia badań naukowych, podziela pozytywną ocenę infrastruktury jako dobrze służącą osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku oraz prowadzeniu badań naukowych. W trakcie zajęć terenowych studenci w szczególności wykonują inwentaryzację krajoznawczą oraz korzystają z dwóch krytych ujeżdżalni koni.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA wyrazili pozytywną opinię o infrastrukturze dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Z ich perspektywy istnieje możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w oparciu o infrastrukturę dydaktyczną i naukową, którą dysponuje Jednostka. Istotnym dla studentów wizytowanego kierunku jest również przekazanie dla ich dyspozycji dwóch sal komputerowych, z których mogą oni skorzystać dodatkowo, gdy nie są w nich prowadzone zajęcia.

Ad.7.2

Na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu studenci kierunku *turystyka przyrodnicza* mają zapewniony szeroki dostęp do bogatych zasobów bibliotecznych. Biblioteka Główna zawiera obszerną bazę literaturową - zbiory obejmują 711 678 książek i czasopism oraz 35 117 jednostek zbiorów specjalnych.. Liczba bieżących czasopism obejmuje 554 tytuły, w tym 461 krajowych i 93 zagraniczne. W czytelni jest 125 miejsc pracy, 12 stanowisk komputerowych, 2 samoobsługowe koparki, skaner i sieć wi-fi. oraz księgozbiór z 2631 książkami i 207 czasopismami z zakresu turystyki przyrodniczej, Biblioteka dysponuje siecią komputerową umożliwiającą usprawnienie obsługi w zakresie katalogów, udostępniania zbiorów oraz informacji naukowej. Oferuje również serwis usług na swojej stronie internetowej. Dostęp studentów do szerokich zasobów bibliotecznych i informacyjnych umożliwia włączenie Biblioteki Głównej w obręb Poznańskiej Fundacji Bibliotek Naukowych, w której skład wchodzi 11 bibliotek naukowych Poznania wykorzystujących zintegrowany system informatyczny Horizon funkcjonujący w sieci miejskiej i w Internecie. Studenci zainteresowani pracą naukową mogą z powodzeniem uzyskiwać potrzebne informacje oraz śledzić wyniki najnowszych badań naukowych. Wypożyczalnia i czytelnia są czynne 6 dni w tygodniu (poza niedzielą). W czytelni Biblioteki Głównej znajdują się zbiory obejmujące 29 działów z zakresu turystyki i rekreacji. Biblioteka Główna zawiera obszerną bazę literaturową z wyodrębnionym zbiorem prac bezpośrednio mieszczących się w obszarze związanym z kierunkiem kształcenia. Znajdują się tam także prace zaliczane do literatury obowiązkowej oraz zalecanej w sylabusach poszczególnych przedmiotów (ok. 300 pozycji), co zostało potwierdzone w trakcie wizytacji. Możliwy jest także dostęp do zasobów czasopism drukowanych (29) i on-line (10 polskich i 33 zagranicznych). Wypożyczalni Międzybibliotecznej, baz danych ponad 50 000 czasopism

elektronicznych, narzędzi szybkiego wyszukiwania (LINKSource) – także zdalnie (HAN). Sieć komputerowa Uczelni umożliwia dostęp do wielu baz danych, między innymi Academic Search Complete, Elsevier, Scopus, Scienec Citation Index Expanded. Studenci mogą też korzystać z zasobów książek polskich i zagranicznych autorów znajdujących się w czytelni ibuk.pl, a także z multiwyszukiwarki EDS.

Studenci pozytywnie oceniają jakość materiałów dostępnych w Bibliotece. Biblioteka zawiera znaczną część zbiorów potrzebnych do osiągnięcia poszczególnych efektów kształcenia, jednakże podczas spotkania z ZO pojawiły się głosy, iż niekiedy brakuje niektórych egzemplarzy zalecanych publikacji które w takich przypadkach udostępniają studentom sami prowadzący zajęcia.

Ad.7.3

Ocena w zakresie rozwoju i doskonalenia infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz systemu biblioteczno-informacyjnego i zasobów edukacyjnych jest prowadzona przez Władze Wydziału w systemie ciągłym przez pracowników i studentów, a także przez bieżącą weryfikację potrzeb np. dotyczących uzupełniania zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych. Sprowadza się to najczęściej do werbalnego lub pisemnego komunikowania, przez pracowników i studentów. Z rozmów przeprowadzonych wśród pracowników przez Zespół Oceniający wynika, że Władze Wydziału z dużą pieczołowitością i adekwatnie do możliwości finansowych, starają się reagować na sygnalizowane potrzeby w zakresie rozwoju i doskonalenia infrastruktury dydaktycznej i naukowo-badawczej. Przykładem unowocześniania infrastruktury może być wymiana komputerów na nowe w jednej z sal komputerowych oraz zainstalowanie projektora multimedialnego w sali ćwiczeniowej Katedry Turystyki Wiejskiej. Ponadto systematycznie są prowadzone remonty budynków i sal wykładowych oraz ćwiczeniowych w celu poprawy komfortu i jakości kształcenia. Warto również zaznaczyć, iż Uczelnia planuje rozbudowę i przebudowę budynku Biblioteki Głównej.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną, umożliwiającą realizację programu kształcenia i osiągnięcie przez studentów, zakładanych efektów kształcenia. Studenci wizytowanego kierunku mają możliwość korzystania z aktualnych zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym o zasięgu międzynarodowym, jak również innych zasobów edukacyjnych właściwych dla ocenianego kierunku, a w szczególności mają dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach. Mocną stroną Wydziału, jak i Uczelni jest włączenie Biblioteki Głównej w obręb Poznańskiej Fundacji Bibliotek Naukowych, w której skład wchodzi 11 bibliotek naukowych Poznania wykorzystujących zintegrowany system informatyczny Horizon funkcjonujący w sieci miejskiej i w Internecie. Zapewnia to studentom dostęp do szerokich zasobów bibliotecznych.

Baza dydaktyczna Wydziału, w tym sale audytoryjne, wykładowe, a także system biblioteczno-informacyjny i inne zasoby edukacyjne jest systematycznie monitorowana i doskonalona, np. poprzez zakup nowego sprzętu, oraz przeprowadzane remonty.

Studenci mają możliwość udziału w ocenie rozwoju infrastruktury, poprzez proponowanie własnych rozwiązań. Studenci swoje zapotrzebowanie w tym zakresie zgłaszają prowadzącym podczas zajęć w odniesieniu do ich przedmiotów oraz do władz dziekańskich

Dobre praktyki

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

- 8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia
- 8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Ad. 8.1

Specyfika wizytowanego kierunku studiów ma znaczący wpływ na system wsparcia i motywowania studentów. Turystyka przyrodnicza to kierunek przyporządkowany aż do trzech obszarów kształcenia, co determinuje również zróżnicowany system wsparcia, a także wpływa na koncepcje kształcenia, a w konsekwencji program studiów. Prowadzi się kształcenie jedynie na studiach drugiego stopnia, dlatego też przychodzący studenci są przygotowani do prowadzenia badań naukowych. W opinii studentów wizytowanego kierunku studiów istotna jest wszechstronność ich kształcenia, a także odpowiednie dążenie do dostosowywania treści programowych do nauk o ziemi, nauk ekonomicznych, ale też nauk leśnych.

Na spotkaniu z ZO studenci podkreślili, że w przypadku potrzeby skontaktowania się z prowadzącymi, posiadają oni niezbędne kontakty e-mailowe oraz telefoniczne. Na wizytowanym kierunku nauczyciele akademicy zawsze są dostępni podczas konsultacji. Odbywają się one w terminach dostosowanych do planu zajęć. Studenci, oprócz godzin wyznaczonych na początku semestru, mogą ustalać indywidualnie z prowadzącymi.

System rozpatrywania próśb i zażaleń w opinii studentów działa sprawnie. Studenci zgłaszają swoje postulaty najczęściej indywidualnie, takiemu rozwiązaniu sprzyja niewielka liczba studentów kierunku, a także pozytywna atmosfera rozmów i konsultacji z władzami Wydziału. W przypadku wystąpienia sytuacji konfliktowych, studenci powoływali się na kontakt z opiekunem roku, który jest pierwszą i główną osobą do kontaktu w przypadku tego typu incydentów.

W ramach jednostki działa Samorząd Studencki Wydziału Medycyny Weterynaryjnej i Nauki o Zwierzętach. Jego członkowie pozytywnie ocenili współpracę z gronem dziekańskim. Studenci omówili realizowane przez nich projekty, które w głównej mierze opierają się na pomocy charytatywnej oraz animowaniu życia studenckiego. Są to Dni Otwarte Wydziału, dni tematyczne, czy imprezy masowe realizowane na arenie ogólnouczelnianej. Studenci bardzo często potwierdzali otwartość i wsparcie Władz Wydziału względem podejmowanych przez nich inicjatyw. Finansowanie samorządu opiera się na ustalonym wcześniej budżecie, który pokrywa koszty podejmowanych inicjatyw na rzecz Wydziału. W przypadku zapotrzebowania na dodatkowe środki finansowe, członkowie samorządu studenckiego mogą wystosować oficjalny wniosek, dzięki któremu otrzymają oni dodatkową kwotę pochodzącą z rezerwy. W skład Samorządu Studentów wchodzi również przedstawiciel koła naukowego, którzy bardzo często biorą udział w realizowanych wydarzeniach wydziałowych.

Pomoce naukowe niezbędne do uzyskania odpowiednich efektów kształcenia są w opinii studentów przydatne. Jakość materiałów dydaktycznych jest oceniana pozytywnie. Nauczyciele akademicy wysyłają materiały na swoje zajęcia za pośrednictwem poczty elektronicznej do wszystkich studentów uczestniczących w kursach. Z perspektywy studentów ocenianego kierunku materiały wysyłane drogą elektroniczną są przydatne i wspomagają proces uczenia, adekwatne do treści omawianej na zajęciach.

Z perspektywy studentów można stwierdzić, iż na Wydziale podejmowane są liczne działania sprzyjające przygotowaniu studentów do wejścia na rynek pracy lub dalszej edukacji. Jednostka organizuje comiesięczne spotkania „*Praktyka nauce*”, dotyczące m.in. działalności turystycznej. Przybliżają one studentom aspekty rynku pracy poprzez rozmowę z praktykami działającymi w branży, którzy przedstawiają swoje doświadczenia, karierę i strategię naboru pracowników w swojej firmie. Jest to także okazja do korzystania z doświadczeń absolwentów kierunków turystycznych prowadzonych na Wydziale.

Niewątpliwym autem kierunku, jest możliwość wzięcia udziału w płatnym programie stażowym, który daje im możliwość wykorzystania wiedzy zdobytej podczas studiów w praktyce, pomimo tego, iż praktyki na tym kierunku są elementem wyłącznie fakultatywnym.

Mocną stroną wizytowanego kierunku jest motywowanie studentów poprzez udział w konkursach i możliwość uzyskiwania przez nich nagród. Wyróżniający się studenci mogą otrzymać nagrody pieniężne lub listy gratulacyjne Rektora, a absolwentom może być nadany medal „Za osiągnięcia w studiach”. Inną formą motywacji jest przyznawana nagroda za prace magisterskie – nagroda im. prof. Jerzego Zwolińskiego.

Warto podkreślić iż, program studiów dla kierunku *turystyka przyrodnicza* odpowiada na potrzeby studentów, ponieważ warunkuje on praktyczne wykorzystanie wiedzy zdobytej podczas zajęć dydaktycznych. Według nich, rozplanowanie przedmiotów nie wpływa na przeciążenie ich pracą, a różnorodność modułów, bazujących na trzech obszarach kształcenia, z największym naciskiem na obszar nauk przyrodniczych, pozwala na rozwój w wielu dyscyplinach naukowych. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszy się również 360 godzinny program stażowy *Studiujesz-Praktykuj*, który umożliwia studentom pracę w wielu instytucjach związanych z turystyką, takich jak biura podróży, czy urzędy specjalizujące się w tej dziedzinie.

Na Wydziale działa również dedykowane Koło Naukowe Turystyki „AgroTour”, tworzone w głównej mierze przez studentów kierunku *turystyka przyrodnicza*. Członkowie Koła potwierdzili otwartość i partnerskie podejście Władz Wydziału względem działalności tego ruchu naukowego. Zwrócili oni również uwagę na efektywną współpracę z Samorządem Studenckim oraz Niezależnym Zrzeszeniem Studentów. Do głównych inicjatyw Koła Naukowego należą, przede wszystkim, stworzenie bazy obiektów agroturystycznych na terenie województwa Wielkopolskiego, Festiwal Podróżniczy, współpraca z Wielkopolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Koninie, udział w Dniach Otwartych czy Konferencja naukowa tworzona z pozostałymi ruchami naukowymi działającymi na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach. Bazując na kwestii współpracy z Niezależnym Zrzeszeniem Studentów należy zaznaczyć, że Koło Naukowe podejmuje współpracę dotyczącą wsparcia w zakresie obsługi komputera i organizuje liczne warsztaty fotograficzne i wizerunkowe, co potwierdza, że Koło jest otwarte na współpracę z innymi organizacjami. Analizując aspekt wsparcia merytorycznego, studenci zwrócili szczególną uwagę na bardzo duże zaangażowanie opiekuna Koła, który animuje i aktywizuje jego członków do uczestnictwa w różnych inicjatywach, czy konferencjach naukowych o różnym zasięgu. Studenci mogą liczyć na wsparcie finansowe władz Wydziału, które tak jak w przypadku samorządu studenckiego, może zostać rozszerzone o dodatkowe środki pochodzące z rezerwy. Do głównych kanałów informacyjnych można zaliczyć, przede wszystkim, serwis społecznościowy Facebook oraz udział w organizowanych przez Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Targach Kół Naukowych.

Osoby z niepełnosprawnościami otrzymują wsparcie ze strony jednostki. Wsparcie dla tej grupy interesariuszy wewnętrznych jest umieszczone w systemie uczelnianym. W opinii studentów wizytowanego kierunku można stwierdzić iż system sprzyja stwarzaniu osobom

niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych. Przykładem takich działań jest możliwość zmiany dla studentów niepełnosprawnych formy egzaminu czy też zwiększenie dopuszczalnego limitu opuszczanych przez studenta zajęć. Studenci w bardzo pozytywny sposób odnieśli się również do pracy dziekanatu, który w ich opinii jest niezwykle pomocny i otwarty na potrzeby studentów. Potwierdza to, przede wszystkim, bezproblemowe otrzymywanie informacji w różnych kwestiach związanych ze studiami, ponieważ to właśnie tam studenci mogą zasięgnąć informacji o wszystkich formach pomocy materialnej oraz o innych elementach, które wpływają na poprawę jakości studiowania kierunku turystyka przyrodnicza.

System opieki i wsparcia można określić jako kompleksowy, odnoszący się do wszystkich istotnych z perspektywy studenta aspektów. Działalność jednostki w tym zakresie uwzględnia wszystkie pojawiające się potrzeby, jest również dostępny dla każdego ze studentów.

Ad. 8.2

Istotnym aspektem w zakresie monitorowania oraz wspierania i doskonalenia systemu opieki oraz kadry kształcącej studentów jest ankietyzacja zajęć dydaktycznych.

Studenci wypełniają formularz ankiety anonimowo i dobrowolnie. W opinii studentów pytania pozwalają przedstawić opinie w interesujących ich w aspektach, a w konsekwencji sprzyjają diagnozie sytuacji. Ankietyzacja na wizytowanym kierunku cechuje się niską zwrotnością. Jednostka przekazuje studentom informację zwrotną na temat wyników ankietyzacji oraz skutków formułowanych przez nich ocen. Informacje podawane na stronie internetowej w tym zakresie są bardzo szczegółowe, wskazując na konkretne uwagi studentów kierowane w odniesieniu do zajęć. Ewaluacja systemu wsparcia i motywowania studentów odbywa się również poprzez formalne lub nieformalne działania podejmowane przez studentów. Uwagi i potrzeby w tym zakresie są zgłaszane bezpośrednio lub poprzez starostów do prodziekanów ds. studiów lub za pośrednictwem opiekunów lat, sekcji naukowych czy też przedstawicieli studentów działających w różnych gremiach wydziałowych i uczelnianych. Ponadto jako dobrą praktykę warto wskazać obecność studentów w zespołach prowadzących hospitację zajęć dydaktycznych, co ma istotny wpływ na większą wnikliwość i wiarygodność oceny jakości zajęć i wykorzystania bazy dydaktycznej.

Informacje o formach opieki nad studentami mogą oni uzyskać za pośrednictwem strony internetowej jednostki, portalów społecznościowych gdzie Wydział aktywnie informuje o swoich działaniach, a także w tradycyjny sposób, podczas spotkań z władzami Jednostki. poprzez akcje informacyjne, oraz w dziekanatach. Informacje przekazywane studentom są kompleksowe, dotyczą wszystkich interesujących ich aspektów, a także łatwo dostępne i aktualne.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka realizuje wszystkie zadania związane z opieką i wsparciem studenta w jego procesie kształcenia w sposób odpowiedni. Działania mają charakter kompleksowy, uwzględniają zróżnicowane potrzeby różnych grup studentów. Zaprojektowanie a także ciągła ewaluacja systemu wsparcia dla kierunku studiów przypisanego do kilku obszarów kształcenia jest wyzwaniem, z perspektywy studentów wizytowanego kierunku można stwierdzić, iż Jednostka uwzględnia w tym zakresie oczekiwania studentów. Odpowiednie wsparcie w swojej działalności otrzymują samorząd studencki oraz koła naukowe, dzięki czemu studenci mogą realizować swoje zainteresowania naukowe oraz społeczne. Duży wpływ na sprawne funkcjonowanie systemu ma otwartość nauczycieli akademickich na uwagi studentów, analogicznie dobrze układa się współpraca z władzami dziekańskimi. Aspektem motywującym studentów do osiągania dobrych wyników w nauce jest możliwość uczestnictwa w konkursach,

a także korzystanie z oferty stażów i praktyk. Jednostka dąży do ciągłej ewaluacji systemu, uwzględniając przy tym opinie studentów.

Dobre praktyki

- Czynny udział studentów w zespołach prowadzących hospitację zajęć dydaktycznych.

Zalecenia

brak

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Nie dotyczy - jest to pierwsza ocena Polskiej Komisji Akredytacyjnej przeprowadzona na kierunku „turystyka przyrodnicza” w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu.